

Müller, Caspar Matthäus,

Disp. iur. inaug. de foro legati delinquentis

Rostochium 1704

4 Diss. 119#Beibd.3

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10641780-0

VD18 10275061-005

is, a derelinquendo sic dictum. Delinquere enim significat derelinquere, seu prætermittere ea, quæ prætermittere non oportebat, vel committere talia, quæ decebat non perpetrare sed intermittere Dan. Class. in C. C. Carol. V. in Prolegom. Cap. 2. §. 1. unde delictum dicitur turpe factum contra Leges Reip. sponte admissum, Lauterb. in Comp. ff. de privat. delict. cum enim voluntas & propositum delinquentis distinguat maleficia l. 35. ff. de Furt. Sequitur, in delinquente proærefin & voluntatem requiri. Cæterum hic nobis synonyma sunt, delictum, crimen, maleficiū, flagitium, facinus, scelus, germ: Eine Missethat / Mißhandlung. Per hoc quoque vocabulum removemus legatum contrahentem, de cujus foro competente, forte alio tempore ulterior differendi occasio erit.

§. 4. Sed mittimus hæc quæ ad liberandas ab æquivocatione voces hætenus adduximus. Antequam vero nos ad argumentum hujus dissertationis specialiter evolvendum accingamur, non abs re fore arbitror, si prius nonnulla de legati definitione reali, ejusque variis divisionibus præmiserimus. Describimus itaque Legatum, quod sit: *Minister publicus ab eo, qui summam habet potestatem vel ei analogam, ad Principem vel civitatem externam, ut sibi vi literarum credentialium, negotia domini ac Reip. expediat, sub fide publica jure Gent. innixa, missus.* Presbeut. De jure Legat. Stat. S. R. l. §. 43. Paululum aliter Kulpis De Legat. Stat. Imp. c. 1. §. 3. Marsel. De Legat. L. 1. Diff. 2. p. m. 6. Quot verba in hac definitione, tot pondera, ergo singula specialiore merentur explicationem. Genus definitionis fecimus *Ministrum publicum*, imitati hac in re Dn. Wicquetort.

tus Populusque Rom. ad exercitum perferendis manda-
tis, vel rebus Provinciarum inspiciendis ordinandisque
mittebat, quos hodiè nos *Commissarios* dicimus, vel
quos Imperator exercitus ad Senatum mittebat, si ad
rerum gerendarum summam novis opus esset mandatis
Justin. Presbeut. *de iur. Legation. Stat. Imp.* §. 38. (5.) pro
legatis Provincialibus ac Municipalibus, a Provinciis &
civitatibus subactis S. P. Q. R. missis, quos hodiè *De-*
putatos appellamus. Joh. Georg. Kulpis *de Legation.*
Stat. Imp. cap. 3. §. 6. (6.) pro procuratione rei privatæ,
quam Senatores extra Romam, permissu Senatus, nam
alias Senatoribus Roma abesse non licebat, subibant, vel
voti solvendi, vel hæreditatis adeundæ, vel nominum
persequendorum causa *l. 14. ff. de Legation.* & apud Vete-
res Legatio libera vocabatur Ulric. Huber. *Prælect. ff. de*
Legation. Gothofr. *ad d. L. 14. lit. n.* (7.) Legatus accipitur
in sensu excellentiori *pro personâ*, publica autoritate ad
hoc missa, ut negotia publica inter diversas gentes libe-
ras & sui juris administret & componat, de quibus hoc
loco agere constituimus. Alias cum Legatis synonymi-
ce accipiuntur Oratores ut in *L. 7. ff. ad L. Jul. de vi publ.*
& R. Imp. de Ao. 1566. §. und wieviel unser Orator, quo
titulo hodiè adhuc insigniuntur Legati Reip. Vene-
tæ; Ambasciatores in genere sic dicti ab italico Voca-
bulo, ambascia, quod laborem notat, quia non sine la-
bore & molestia officio hoc fungi licet, Eck. *ad tit. ff. de*
Legat. quamvis alii ab Hispanico, embiar, quod signi-
ficat mittere, derivent, Wicquef. *L. 1. §. 1. p. m. 3.* quo in
sensu Dn. Wicquefort tractatum suum inscripsit, *l' Am-*
bassadeur & ses fonctions; Caduceatores ut in *l. 8. §. 1. ff.*
de R. V.

§. 3. Ultimo loco adjecimus verbum *delinquen-*
tis,

is, a derelinquendo sic dictum. Delinquere enim significat derelinquere, seu prætermittere ea, quæ prætermittere non oportebat, vel committere talia, quæ decebat non perpetrare sed intermittere Dan. Class. in C. C. Carol. V. in Prolegom. Cap. 2. §. 1. unde delictum dicitur turpe factum contra Leges Reip. sponte admissum, Lauterb. in Comp. ff. de privat. delict. cum enim voluntas & propositum delinquentis distinguat maleficia l. 35. ff. de Furt. Sequitur, in delinquente prærefin & voluntatem requiri. Cæterum hic nobis synonyma sunt, delictum, crimen, maleficio, flagitium, facinus, scelus, germ: Eine Missethat / Mißhandlung. Per hoc quoque vocabulum removemus legatum contrahentem, de cujus foro competente, forte alio tempore ulterior differendi occasio erit.

§. 4. Sed mittimus hæc quæ ad liberandas ab æquivocatione voces hætenus adduximus. Antequam vero nos ad argumentum hujus dissertationis specialiter evolvendum accingamus, non abs re fore arbitror, si prius nonnulla de legati definitione reali, ejusque variis divisionibus præmiserimus. Describimus itaque Legatum, quod sit: *Minister publicus ab eo, qui summam habet potestatem vel ei analogam, ad Principem vel civitatem externam, ut sibi vi literarum credentialium, negotia domini ac Reip. expediat, sub fide publica jure Gent. innixa, missus.* Presbeut. De jure Legat. Stat. S. R. l. §. 43. Paululum aliter Kulpis De Legat. Stat. Imp. c. 1. §. 3. Marsel. De Legat. L. 1. Diff. 2. p. m. 6. Quot verba in hac definitione, tot pondera, ergo singula specialiore merentur explicationem. Genus definitionis fecimus *Ministrum publicum*, imitati hac in re Dn. Wicquetort.

tus Populusque Rom. ad exercitum perferendis manda-
tis, vel rebus Provinciarum inspiciendis ordinandisque
mittebat, quos hodiè nos *Commissarios* dicimus, vel
quos Imperator exercitus ad Senatum mittebat, si ad
rerum gerendarum summam novis opus esset mandatis
Justin. Presbeut. *de iur. Legation. Stat. Imp.* §. 38. (5.) pro
legatis Provincialibus ac Municipalibus, a Provinciis &
civitatibus subactis S. P. Q. R. missis, quos hodiè *De-*
putatos appellamus. Joh. Georg. Kulpis *de Legation.*
Stat. Imp. cap. 3. §. 6. (6.) pro procuratione rei privatæ,
quam Senatores extra Romam, permissu Senatus, nam
alias Senatoribus Roma abesse non licebat, subibant, vel
voti solvendi, vel hæreditatis adeundæ, vel nominum
persequendorum causa *l. 14. ff. de Legation.* & apud Vete-
res Legatio libera vocabatur Ulric. Huber. *Prælect. ff. de*
Legation. Gothofr. *ad d. L. 14. lit. n.* (7.) Legatus accipitur
in sensu excellentiori *pro personâ*, publica auctoritate ad
hoc missa, ut negotia publica inter diversas gentes libe-
ras & sui juris administret & componat, de quibus hoc
loco agere constituimus. Alias cum Legatis synonymi-
ce accipiuntur Oratores ut in *L. 7. ff. ad L. Jul. de vi publ.*
& R. Imp. de Ao. 1566. §. und wieviel unser Orator, quo
titulo hodiè adhuc insigniuntur Legati Reip. Vene-
tæ; Ambasciatores in genere sic dicti ab italico Voca-
bulo, ambascia, quod laborem notat, quia non sine la-
bore & molestia officio hoc fungi licet, Eck. *ad tit. ff. de*
Legat. quamvis alii ab Hispanico, embiar, quod signi-
ficat mittere, derivent, Wicquef. *L. 1. §. 1. p. m. 3.* quo in
sensu Dn. Wicquefort tractatum suum inscripsit, *l' Am-*
bassadeur & ses fonctions; Caduceatores ut in *l. 8. §. 1. ff.*
de R. V.

§. 3. Ultimo loco adjecimus verbum *delinquen-*

tis,

is, a derelinquendo sic dictum. Delinquere enim significat derelinquere, seu prætermittere ea, quæ prætermittere non oportebat, vel committere talia, quæ decebat non perpetrare sed intermittere Dan. Class. in C. C. Carol. V. in Prolegom. Cap. 2. §. 1. unde delictum dicitur turpe factum contra Leges Reip. sponte admissum, Lauterb. in Comp. ff. de privat. delict. cum enim voluntas & propositum delinquentis distinguat maleficia l. 35. ff. de Furt. Sequitur, in delinquire proærefin & voluntatem requiri. Cæterum hic nobis synonyma sunt, delictum, crimen, malefictum, flagitium, facinus, scelus, germ: Eine Missethat/ Mißhandlung. Per hoc quoque vocabulum removemus legatum contrahentem, de cujus foro competente, forte alio tempore ulterior differendi occasio erit.

§. 4. Sed mittimus hæc quæ ad liberandas ab æquivocatione voces hætenus adduximus. Antequam vero nos ad argumentum hujus dissertationis specialiter evolvendum accingamur, non abs re fore arbitror, si prius nonnulla de legati definitione reali, ejusque variis divisionibus præmiserimus. Describimus itaque Legatum, quod sit: *Minister publicus ab eo, qui summam habet potestatem vel ei analogam, ad Principem vel civitatem externam, ut sibi vi literarum credentialium, negotia domini ac Reip. expediat, sub fide publica jure Gent. innixa, missus.* Presbeut. De jure Legat. Stat. S. R. l. §. 43. Paululum aliter Kulpis De Legat. Stat. Imp. c. 1. §. 3. Marsel. De Legat. L. 1. Diff. 2. p. m. 6. Quot verba in hac definitione, tot pondera, ergo singula specialiore merentur explicationem. Genus definitionis fecimus *Ministrum publicum*, imitati hac in re Dn. Wicquetort.

tus Populusque Rom. ad exercitum perferendis manda-
tis, vel rebus Provinciarum inspiciendis ordinandisque
mittebat, quos hodiè nos *Commissarios* dicimus, vel
quos Imperator exercitus ad Senatum mittebat, si ad
rerum gerendarum summam novis opus esset mandatis
Justin. Presbeut. *de iur. Legation. Stat. Imp.* §. 38. (5.) pro
legatis Provincialibus ac Municipalibus, a Provinciis &
civitatibus subactis S. P. Q. R. missis, quos hodiè *De-*
putatos appellamus. Joh. Georg. Kulpis *de Legation.*
Stat. Imp. cap. 3. §. 6. (6.) pro procuratione rei privatæ,
quam Senatores extra Romam, permissu Senatus, nam
alias Senatoribus Roma abesse non licebat, subibant, vel
voti solvendi, vel hæreditatis adeundæ, vel nominum
persequendorum causa *l. 14. ff. de Legation.* & apud Vete-
res Legatio libera vocabatur Ulric. Huber. *Prælect. ff. de*
Legation. Gothofr. *ad d. L. 14. lit. n.* (7.) Legatus accipitur
in sensu excellentiori *pro personâ*, publica authoritate ad
hoc missa, ut negotia publica inter diversas gentes libe-
ras & sui juris administret & componat, de quibus hoc
loco agere constituimus. Alias cum Legatis synonymi-
ce accipiuntur Oratores ut in *L. 7. ff. ad L. Jul. de vi publ.*
& R. Imp. de Ao. 1566. §. und wieviel unser Orator, quo
titulo hodiè adhuc insigniuntur Legati Reip. Vene-
tæ; Ambasciatores in genere sic dicti ab italico Voca-
bulo, ambascia, quod laborem notat, quia non sine la-
bore & molestia officio hoc fungi licet, Eck. *ad tit. ff. de*
Legat. quamvis alii ab Hispanico, embiar, quod signi-
ficat mittere, derivent, Wicquef. *L. 1. §. 1. p. m. 3.* quo in
sensu Dn. Wicquefort tractatum suum inscripsit, *l' Am-
bassadeur & ses fonctions*; Caduceatores ut in *l. 8. §. 1. ff.*
de R. V.

§. 3. Ultimo loco adjecimus verbum *delinquen-*

tis,

is, a derelinquendo sic dictum. Delinquere enim significat derelinquere, seu prætermittere ea, quæ prætermittere non oportebat, vel committere talia, quæ decebat non perpetrare sed intermittere Dan. Class. in C. C. Carol. V. in Prolegom. Cap. 2. §. 1. unde delictum dicitur turpe factum contra Leges Reip. sponte admissum, Lauterb. in Comp. ff. de privat. delict. cum enim voluntas & propositum delinquentis distinguat maleficia l. 35. ff. de Furt. Sequitur, in delinquente proæresin & voluntatem requiri. Cæterum hic nobis synonyma sunt, delictum, crimen, maleficiū, flagitium, facinus, scelus, germ: Eine Missethat / Mißhandlung. Per hoc quoque vocabulum removemus legatum contrahentem, de cuius foro competente, forte alio tempore ulterior differendi occasio erit.

§. 4. Sed mittimus hæc quæ ad liberandas ab æquivocatione voces hætenus adduximus. Antequam vero nos ad argumentum hujus dissertationis specialiter evolvendum accingamur, non abs re fore arbitror, si prius nonnulla de legati definitione reali, ejusque variis divisionibus præmiserimus. Describimus itaque Legatum, quod sit: *Minister publicus ab eo, qui summam habet potestatem vel ei analogam, ad Principem vel civitatem externam, ut ibi vi literarum credentialium, negotia domini ac Reip. expediat, sub fide publica jure Gent. innixa, missus.* Presbeut. De jure Legat. Stat. S. R. l. §. 43. Paululum aliter Kulpis De Legat. Stat. Imp. c. 1. §. 3. Marsel. De Legat. L. 1. Diff. 2. p. m. 6. Quot verba in hac definitione, tot pondera, ergo singula specialiore merentur explicationem. Genus definitionis fecimus *Ministrum publicum*, imitati hac in re Dn. Wicquetort.

tus Populusque Rom. ad exercitum perferendis mandatis, vel rebus Provinciarum inspiciendis ordinandisque mittebat, quos hodiè nos *Commissarios* dicimus, vel quos Imperator exercitus ad Senatum mittebat, si ad rerum gerendarum summam novis opus esset mandatis Justin. Presbeut. *de iur. Legation. Stat. Imp.* §. 38. (5.) pro legatis Provincialibus ac Municipalibus, a Provinciis & civitatibus subactis S. P. Q. R. missis, quos hodiè *Deputatos* appellamus. Joh. Georg. Kulpis *de Legation. Stat. Imp.* cap. 3. §. 6. (6.) pro procuratione rei privatæ, quam Senatores extra Romam, permissu Senatus, nam alias Senatoribus Roma abesse non licebat, subibant, vel voti solvendi, vel hæreditatis adeundæ, vel nominum persequendorum causa l. 14. ff. *de Legation.* & apud Veteres Legatio libera vocabatur Ulric. Huber. *Prælect. ff. de Legation.* Gothofr. *ad d. L. 14. lit. n.* (7.) Legatus accipitur in sensu excellentiori *pro personâ*, publica authoritate ad hoc missa, ut negotia publica inter diversas gentes liberar & sui juris administret & componat, de quibus hoc loco agere constituimus. Alias cum Legatis synonymice accipiuntur Oratores ut in l. 7. ff. *ad L. Jul. de vi publ. & R. Imp. de Ao. 1566.* §. und wieviel unser Orator, quo titulo hodiernum adhuc insigniuntur Legati Reip. Venetæ; Ambasciatores in genere sic dicti ab italico Vocabulo, ambascia, quod laborem notat, quia non sine labore & molestia officio hoc fungi licet, Eck. *ad tit. ff. de Legat.* quamvis alii ab Hispanico, embiar, quod significat mittere, derivent, Wicquef. *L. 1. §. 1. p. m. 3.* quo in sensu Dn. Wicquefort tractatum suum inscripsit, *l' Ambassadeur & ses fonctions*; Caduceatores ut in l. 8. §. 1. ff. *de R. V.*

§. 3. Ultimo loco adjecimus verbum *delinquentis,*

et, a derelinquendo sic dictum. Delinquere enim significat derelinquere, seu prætermittere ea, quæ prætermittere non oportebat, vel committere talia, quæ decebat non perpetrare sed intermittere Dan. Class. in C. C. Carol. V. in Prolegom. Cap. 2. §. 1. unde delictum dicitur turpe factum contra Leges Reip. sponte admissum, Lauterb. in Comp. ff. de privat. delict. cum enim voluntas & propositum delinquentis distinguat maleficia l. 35. ff. de Furt. Sequitur, in delinquente prærefin & voluntatem requiri. Cæterum hic nobis synonyma sunt, delictum, crimen, maleficiū, flagitium, facinus, scelus, germ: Eine Missethat/ Mißhandlung. Per hoc quoque vocabulum removemus legatum contrahentem, de cujus foro competente, forte alio tempore ulterior differendi occasio erit.

§. 4. Sed mittimus hæc quæ ad liberandas ab æquivocatione voces hætenus adduximus. Antequam vero nos ad argumentum hujus dissertationis specialiter evolvendum accingamus, non abs re fore arbitror, si prius nonnulla de legati definitione reali, ejusque variis divisionibus præmiserimus. Describimus itaque Legatum, quod sit: *Minister publicus ab eo, qui summam habet potestatem vel ei analogam, ad Principem vel civitatem externam, ut ibi vi literarum credentialium, negotia domini ac Reip. expediat, sub fide publica jure Gent. innixa, missus.* Presbeut. De jure Legat. Stat. S. R. l. §. 43. Paululum aliter Kulpis De Legat. Stat. Imp. c. 1. §. 3. Marsel. De Legat. L. 1. Diff. 2. p. m. 6. Quot verba in hac definitione, tot pondera, ergo singula specialiore merentur explicationem. Genus definitionis fecimus *Ministrum publicum*, imitati hac in re Dn. Wicquetort.

tus Populusque Rom. ad exercitum perferendis manda-
tis, vel rebus Provinciarum inspiciendis ordinandisque
mittebat, quos hodiè nos *Commissarios* dicimus, vel
quos Imperator exercitus ad Senatum mittebat, si ad
rerum gerendarum summam novis opus esset mandatis
Justin. Presbeut. *de iur. Legation. Stat. Imp.* §. 38. (5.) pro
legatis Provincialibus ac Municipalibus, a Provinciis &
civitatibus subactis S. P. Q. R. missis, quos hodiè *De-*
putatos appellamus. Joh. Georg. Kulpis *de Legation.*
Stat. Imp. cap. 3. §. 6. (6.) pro procuratione rei privatæ,
quam Senatores extra Romam, permissu Senatus, nam
alias Senatoribus Roma abesse non licebat, subibant, vel
voti solvendi, vel hæreditatis adeundæ, vel nominum
persequendorum causa *l. 14. ff. de Legation.* & apud Vete-
res Legatio libera vocabatur Ulric. Huber. *Praelect. ff. de*
Legation. Gothofr. *ad d. L. 14. lit. n.* (7.) Legatus accipitur
in sensu excellentiori *pro personâ*, publica authoritate ad
hoc missa, ut negotia publica inter diversas gentes libe-
ras & sui juris administret & componat, de quibus hoc
loco agere constituimus. Alias cum Legatis synonymi-
ce accipiuntur Oratores ut in *L. 7. ff. ad L. Jul. de vi publ.*
& R. Imp. de Ao. 1566. §. und wieviel unser Orator, quo
titulo hodiè adhuc insigniuntur Legati Reip. Vene-
tæ; Ambasciatores in genere sic dicti ab italico Voca-
bulo, ambascia, quod laborem notat, quia non sine la-
bore & molestia officio hoc fungi licet, Eck. *ad tit. ff. de*
Legat. quamvis alii ab Hispanico, embiar, quod signi-
ficat mittere, derivent, Wicquef. *L. 1. §. 1. p. m. 3.* quo in
sensu Dn. Wicquefort tractatum suum inscripsit, *l' Am-
bassadeur & ses fonctions*; Caduceatores ut in *l. 8. §. 1. ff.*
de R. V.

§. 3. Ultimo loco adjecimus verbum *delinquen-*
tis,

delin, a derelinquendo sic dictum. Delinquere enim significat derelinquere, seu prætermittere ea, quæ prætermittere non oportebat, vel committere talia, quæ decebat non perpetrare sed intermittere Dan. Class. in C. C. Carol. V. in Prolegom. Cap. 2. §. 1. unde delictum dicitur turpe factum contra Leges Reip. sponte admissum, Lauterb. in Comp. ff. de privat. delict. cum enim voluntas & propositum delinquentis distinguat maleficia l. 35. ff. de Furt. Sequitur, in delinquente proærefin & voluntatem requiri. Cæterum hic nobis synonyma sunt, delictum, crimen, maleficiū, flagitium, facinus, scelus, germ: Eine Missethat/ Mißhandlung. Per hoc quoque vocabulum removemus legatum contrahentem, de cujus foro competente, forte alio tempore ulterior differendi occasio erit.

§. 4. Sed mittimus hæc quæ ad liberandas ab æquivocatione voces hætenus adduximus. Antequam vero nos ad argumentum hujus dissertationis specialiter evolvendum accingamur, non abs re fore arbitror, si prius nonnulla de legati definitione reali, ejusque variis divisionibus præmiserimus. Describimus itaque Legatum, quod sit: *Minister publicus ab eo, qui summam habet potestatem vel ei analogam, ad Principem vel civitatem externam, ut sibi vi literarum credentialium, negotia domini ac Reip. expediat, sub fide publica jure Gent. innixa, missus.* Presbeut. De jure Legat. Stat. S. R. l. §. 43. Paululum aliter Kulpis De Legat. Stat. Imp. c. 1. §. 3. Marsel. De Legat. L. 1. Diff. 2. p. m. 6. Quot verba in hac definitione, tot pondera, ergo singula specialiore merentur explicationem. Genus definitionis fecimus *Ministrum publicum*, imitati hac in re Dn. Wicquetort.

tus Populusque Rom. ad exercitum perferendis manda-
tis, vel rebus Provinciarum inspiciendis ordinandisque
mittebat, quos hodiè nos *Commissarios* dicimus, vel
quos Imperator exercitus ad Senatum mittebat, si ad
rerum gerendarum summam novis opus esset mandatis
Justin. Presbeut. *de iur. Legation. Stat. Imp.* §. 38. (5.) pro
legatis Provincialibus ac Municipalibus, a Provinciis &
civitatibus subactis S. P. Q. R. missis, quos hodiè *De-*
putatos appellamus. Joh. Georg. Kulpis *de Legation.*
Stat. Imp. cap. 3. §. 6. (6.) pro procuratione rei privatæ,
quam Senatores extra Romam, permissu Senatus, nam
alias Senatoribus Roma abesse non licebat, subibant, vel
voti solvendi, vel hæreditatis adeundæ, vel nominum
persequendorum causa l. 14. ff. *de Legation.* & apud Vete-
res Legatio libera vocabatur Ulric. Huber. *Prælect. ff. de*
Legation. Gothofr. *ad d. L. 14. lit. n.* (7.) Legatus accipitur
in sensu excellentiori *pro personâ*, publica autoritate ad
hoc missa, ut negotia publica inter diversas gentes libe-
ras & sui juris administret & componat, de quibus hoc
loco agere constituimus. Alias cum Legatis synonymi-
ce accipiuntur Oratores ut in *L. 7. ff. ad L. Jul. de vi publ.*
& R. Imp. de Ao. 1566. §. und wieviel unser Orator, quo
titulo hodiè adhuc insigniuntur Legati Reip. Vene-
tæ; Ambasciatores in genere sic dicti ab italico Voca-
bulo, ambascia, quod laborem notat, quia non sine la-
bore & molestia officio hoc fungi licet, Eck. *ad tit. ff. de*
Legat. quamvis alii ab Hispanico, embiar, quod signi-
ficat mittere, derivent, Wicquef. *L. 1. §. 1. p. m. 3.* quo in
sensu Dn. Wicquefort tractatum suum inscripsit, *l' Am-
bassadeur & ses fonctions*; Caduceatores ut in *l. 8. §. 1. ff.*
de R. V.

§. 3. Ultimo loco adjecimus verbum *delinquen-*
tis,

is, a derelinquendo sic dictum. Delinquere enim significat derelinquere, seu prætermittere ea, quæ prætermittere non oportebat, vel committere talia, quæ decebat non perpetrare sed intermittere Dan. Class. in C. C. Carol. V. in Prolegom. Cap. 2. §. 1. unde delictum dicitur turpe factum contra Leges Reip. sponte admissum, Lauterb. in Comp. ff. de privat. delict. cum enim voluntas & propositum delinquentis distinguat maleficia l. 35. ff. de Furt. Sequitur, in delinquente proæresin & voluntatem requiri. Cæterum hic nobis synonyma sunt, delictum, crimen, maleficio, flagitium, facinus, scelus, germ: Eine Missethat/ Mißhandlung. Per hoc quoque vocabulum removemus legatum contrahentem, de cujus foro competente, forte alio tempore ulterior differendi occasio erit.

§. 4. Sed mittimus hæc quæ ad liberandas ab æquivocatione voces hætenus adduximus. Antequam vero nos ad argumentum hujus dissertationis specialiter evolvendum accingamur, non abs re fore arbitror, si prius nonnulla de legati definitione reali, ejusque variis divisionibus præmiserimus. Describimus itaque Legatum, quod sit: *Minister publicus ab eo, qui summam habet potestatem vel ei analogam, ad Principem vel civitatem externam, ut ibi vi literarum credentialium, negotia domini ac Reip. expediat, sub fide publica jure Gent. innixa, missus.* Presbeut. De jure Legat. Stat. S. R. l. §. 43. Paululum aliter Kulpis De Legat. Stat. Imp. c. 1. §. 3. Marsel. De Legat. L. 1. Diff. 2. p. m. 6. Quot verba in hac definitione, tot pondera, ergo singula specialiore merentur explicationem. Genus definitionis fecimus *Ministrum publicum*, imitati hac in re Dn. Wicquetort.

tus Populusque Rom. ad exercitum perferendis manda-
tis, vel rebus Provinciarum inspiciendis ordinandisque
mittebat, quos hodiè nos *Commissarios* dicimus, vel
quos Imperator exercitus ad Senatum mittebat, si ad
rerum gerendarum summam novis opus esset mandatis
Justin. Presbeut. *de iur. Legation. Stat. Imp.* §. 38. (5.) pro
legatis Provincialibus ac Municipalibus, a Provinciis &
civitatibus subactis S. P. Q. R. missis, quos hodiè *De-
putatos* appellamus. Joh. Georg. Kulpis *de Legation.
Stat. Imp.* cap. 3. §. 6. (6.) pro procuratione rei privatæ,
quam Senatores extra Romam, permissu Senatus, nam
alias Senatoribus Roma abesse non licebat, subibant, vel
voti solvendi, vel hæreditatis adeundæ, vel nominum
persequendorum causa l. 14. ff. *de Legation.* & apud Vete-
res Legatio libera vocabatur Ulric. Huber. *Prælect. ff. de
Legation.* Gothofr. *ad d. L. 14. lit. n.* (7.) Legatus accipitur
in sensu excellentiori *pro personâ*, publica autoritate ad
hoc missa, ut negotia publica inter diversas gentes libe-
ras & sui juris administret & componat, de quibus hoc
loco agere constituimus. Alias cum Legatis synonymi-
ce accipiuntur Oratores ut in *L. 7. ff. ad L. Jul. de vi publ.
& R. Imp. de Ao. 1566.* §. und wieviel unser Orator, quo
titulo hodiernum adhuc insigniuntur Legati Reip. Vene-
tæ; Ambasciatores in genere sic dicti ab italico Voca-
bulo, ambascia, quod laborem notat, quia non sine la-
bore & molestia officio hoc fungi licet, Eck. *ad tit. ff. de
Legat.* quamvis alii ab Hispanico, embiar, quod signi-
ficat mittere, derivent, Wicquef. *L. 1. §. 1. p. m. 3.* quo in
sensu Dn. Wicqvefort tractatum suum inscripsit, *l' Am-
bassadeur & ses fonctions*; Caduceatores ut in *l. 8. §. 1. ff.
de R. V.*

§. 3. Ultimo loco adjecimus verbum *delinquen-
tis,*

is, a derelinquendo sic dictum. Delinquere enim significat derelinquere, seu prætermittere ea, quæ prætermittere non oportebat, vel committere talia, quæ decebat non perpetrare sed intermittere Dan. Class. in C. C. Carol. V. in Prolegom. Cap. 2. §. 1. unde delictum dicitur turpe factum contra Leges Reip. sponte admissum, Lauterb. in Comp. ff. de privat. delict. cum enim voluntas & propositum delinquentis distinguat maleficia l. 35. ff. de Furt. Sequitur, in delinquente prærefin & voluntatem requiri. Cæterum hic nobis synonyma sunt, delictum, crimen, maleficio, flagitium, facinus, scelus, germ: Eine Missethat/ Mißhandlung. Per hoc quoque vocabulum removemus legatum contrahentem, de cujus foro competente, forte alio tempore ulterior differendi occasio erit.

§. 4. Sed mittimus hæc quæ ad liberandas ab æquivocatione voces hactenus adduximus. Antequam vero nos ad argumentum hujus dissertationis specialiter evolvendum accingamur, non abs re fore arbitror, si prius nonnulla de legati definitione reali, ejusque variis divisionibus præmiserimus. Describimus itaque Legatum, quod sit: *Minister publicus ab eo, qui summam habet potestatem vel ei analogam, ad Principem vel civitatem externam, ut sibi vi literarum credentialium, negotia domini ac Reip. expediat, sub fide publica jure Gent. innixa, missus.* Presbeut. De jure Legat. Stat. S. R. l. §. 43. Paululum aliter Kulpis De Legat. Stat. Imp. c. 1. §. 3. Marsel. De Legat. L. 1. Diff. 2. p. m. 6. Quot verba in hac definitione, tot pondera, ergo singula specialiore merentur explicationem. Genus definitionis fecimus *Ministrum publicum*, imitati hac in re Dn. Wicquetort.

tus Populusque Rom. ad exercitum perferendis manda-
tis, vel rebus Provinciarum inspiciendis ordinandisque
mittebat, quos hodiè nos *Commissarios* dicimus, vel
quos Imperator exercitus ad Senatum mittebat, si ad
rerum gerendarum summam novis opus esset mandatis
Justin. Presbeut. *de iur. Legation. Stat. Imp.* §. 38. (5.) pro
legatis Provincialibus ac Municipalibus, a Provinciis &
civitatibus subactis S. P. Q. R. missis, quos hodiè *De-*
putatos appellamus. Joh. Georg. Kulpis *de Legation.*
Stat. Imp. cap. 3. §. 6. (6.) pro procuratione rei privatæ,
quam Senatores extra Romam, permissu Senatus, nam
alias Senatoribus Roma abesse non licebat, subibant, vel
voti solvendi, vel hæreditatis adeundæ, vel nominum
persequendorum causa *l. 14. ff. de Legation.* & apud Vete-
res Legatio libera vocabatur Ulric. Huber. *Prælect. ff. de*
Legation. Gothofr. *ad d. L. 14. lit. n.* (7.) Legatus accipitur
in sensu excellentiori *pro personâ*, publica autoritate ad
hoc missa, ut negotia publica inter diversas gentes libe-
ras & sui juris administret & componat, de quibus hoc
loco agere constituimus. Alias cum Legatis synonymi-
ce accipiuntur Oratores ut in *L. 7. ff. ad L. Jul. de vi publ.*
& R. Imp. de Ao. 1566. §. und wiewol unser Orator, quo
titulo hodiernum adhuc insigniuntur Legati Reip. Vene-
tæ; Ambasciatores in genere sic dicti ab italico Voca-
bulo, ambascia, quod laborem notat, quia non sine la-
bore & molestia officio hoc fungi licet, Eck. *ad tit. ff. de*
Legat. quamvis alii ab Hispanico, embiar, quod signi-
ficat mittere, derivent, Wicquef. *L. 1. §. 1. p. m. 3.* quo in
sensu Dn. Wicqvefort tractatum suum inscripsit, *l' Am-*
bassadeur & ses fonctions; Caduceatores ut in *l. 8. §. 1. ff.*
de R. V.

§. 3. Ultimo loco adjecimus verbum *delinquen-*
tis,

is, a derelinquendo sic dictum. Delinquere enim significat derelinquere, seu prætermittere ea, quæ prætermittere non oportebat, vel committere talia, quæ decebat non perpetrare sed intermittere Dan. Class. in C. C. Carol. V. in Prolegom. Cap. 2. §. 1. unde delictum dicitur turpe factum contra Leges Reip. sponte admissum, Lauterb. in Comp. ff. de privat. delict. cum enim voluntas & propositum delinquentis distinguat maleficia l. 35. ff. de Furt. Sequitur, in delinquente prærefin & voluntatem requiri. Cæterum hic nobis synonyma sunt, delictum, crimen, maleficiū, flagitium, facinus, scelus, germ: Eine Missethat/ Mißhandlung. Per hoc quoque vocabulum removemus legatum contrahentem, de cujus foro competente, forte alio tempore ulterior differendi occasio erit.

§. 4. Sed mittimus hæc quæ ad liberandas ab æquivalence voces hactenus adduximus. Antequam vero nos ad argumentum hujus dissertationis specialiter evolvendum accingamus, non abs re fore arbitror, si prius nonnulla de legati definitione reali, ejusque variis divisionibus præmiserimus. Describimus itaque Legatum, quod sit: *Minister publicus ab eo, qui summam habet potestatem vel ei analogam, ad Principem vel civitatem externam, ut sibi vi literarum credentialium, negotia domini ac Reip. expediat, sub fide publica jure Gent. innixa, missus.* Presbeut. De jure Legat. Stat. S. R. l. §. 43. Paululum aliter Kulpis De Legat. Stat. Imp. c. 1. §. 3. Marsel. De Legat. L. 1. Diff. 2. p. m. 6. Quot verba in hac definitione, tot pondera, ergo singula specialiore merentur explicationem. Genus definitionis fecimus *Ministrum publicum*, imitati hac in re Dn. Wicquetort.

tus Populusque Rom. ad exercitum perferendis manda-
tis, vel rebus Provinciarum inspiciendis ordinandisque
mittebat, quos hodiè nos *Commissarios* dicimus, vel
quos Imperator exercitus ad Senatum mittebat, si ad
rerum gerendarum summam novis opus esset mandatis
Justin. Presbeut. *de iur. Legation. Stat. Imp.* §. 38. (5.) pro
legatis Provincialibus ac Municipalibus, a Provinciis &
civitatibus subactis S. P. Q. R. missis, quos hodiè *De-*
putatos appellamus. Joh. Georg. Kulpis *de Legation.*
Stat. Imp. cap. 3. §. 6. (6.) pro procuratione rei privatæ,
quam Senatores extra Romam, permissu Senatus, nam
alias Senatoribus Roma abesse non licebat, subibant, vel
voti solvendi, vel hæreditatis adeundæ, vel nominum
persequendorum causa l. 14. ff. *de Legation.* & apud Vete-
res Legatio libera vocabatur Ulric. Huber. *Prælect. ff. de*
Legation. Gothofr. *ad d. L. 14. lit. n.* (7.) Legatus accipitur
in sensu excellentiori *pro personâ*, publica autoritate ad
hoc missa, ut negotia publica inter diversas gentes libe-
ras & sui juris administret & componat, de quibus hoc
loco agere constituimus. Alias cum Legatis synonymi-
ce accipiuntur Oratores ut in *L. 7. ff. ad L. Jul. de vi publ.*
& R. Imp. de Ao. 1566. §. und wieviel unser Orator, quo
titulo hodiè adhuc insigniuntur Legati Reip. Vene-
tæ; Ambasciatores in genere sic dicti ab italico Voca-
bulo, ambascia, quod laborem notat, quia non sine la-
bore & molestia officio hoc fungi licet, Eck. *ad tit. ff. de*
Legat. quamvis alii ab Hispanico, embiar, quod signi-
ficat mittere, derivent, Wicquef. *L. 1. §. 1. p. m. 3.* quo in
sensu Dn. Wicquefort tractatum suum inscripsit, *l' Am-*
bassadeur & ses fonctions; Caduceatores ut in *l. 8. §. 1. ff.*
de R. V.

§. 3. Ultimo loco adjecimus verbum *delinquen-*
tis,

is, a derelinquendo sic dictum. Delinquere enim significat derelinquere, seu prætermittere ea, quæ prætermittere non oportebat, vel committere talia, quæ decebat non perpetrare sed intermittere Dan. Class. in C. C. Carol. V. in Prolegom. Cap. 2. §. 1. unde delictum dicitur turpe factum contra Leges Reip. sponte admissum, Lauterb. in Comp. ff. de privat. delict. cum enim voluntas & propositum delinquentis distinguat maleficia l. 35. ff. de Furt. Sequitur, in delinquente præresin & voluntatem requiri. Cæterum hic nobis synonyma sunt, delictum, crimen, maleficio, flagitium, facinus, scelus, germ: Eine Missethat/ Mißhandlung. Per hoc quoque vocabulum removemus legatum contrahentem, de cujus foro competente, forte alio tempore ulterior differendi occasio erit.

§. 4. Sed mittimus hæc quæ ad liberandas ab æquivocatione voces hætenus adduximus. Antequam vero nos ad argumentum hujus dissertationis specialiter evolvendum accingamus, non abs re fore arbitror, si prius nonnulla de legati definitione reali, ejusque variis divisionibus præmiserimus. Describimus itaque Legatum, quod sit: *Minister publicus ab eo, qui summam habet potestatem vel ei analogam, ad Principem vel civitatem externam, ut ibi vi literarum credentialium, negotia domini ac Reip. expediat, sub fide publica jure Gent. innixa, missus.* Presbeut. De jure Legat. Stat. S. R. l. §. 43. Paululum aliter Kulpis De Legat. Stat. Imp. c. 1. §. 3. Marsel. De Legat. L. 1. Diff. 2. p. m. 6. Quot verba in hac definitione, tot pondera, ergo singula specialiore merentur explicationem. Genus definitionis fecimus *Ministrum publicum*, imitati hac in re Dn. Wicquetort.

tus Populusque Rom. ad exercitum perferendis manda-
tis, vel rebus Provinciarum inspiciendis ordinandisque
mittebat, quos hodiè nos *Commissarios* dicimus, vel
quos Imperator exercitus ad Senatum mittebat, si ad
rerum gerendarum summam novis opus esset mandatis
Justin. Presbeut. *de iur. Legation. Stat. Imp.* §. 38. (5.) pro
legatis Provincialibus ac Municipalibus, a Provinciis &
civitatibus subactis S. P. Q. R. missis, quos hodiè *De-*
putatos appellamus. Joh. Georg. Kulpis *de Legation.*
Stat. Imp. cap. 3. §. 6. (6.) pro procuratione rei privatæ,
quam Senatores extra Romam, permissu Senatus, nam
alias Senatoribus Roma abesse non licebat, subibant, vel
voti solvendi, vel hæreditatis adeundæ, vel nominum
persequendorum causa *l. 14. ff. de Legation.* & apud Vete-
res Legatio libera vocabatur Ulric. Huber. *Prælect. ff. de*
Legation. Gothofr. *ad d. L. 14. lit. n.* (7.) Legatus accipitur
in sensu excellentiori *pro personâ*, publica autoritate ad
hoc missa, ut negotia publica inter diversas gentes libe-
ras & sui juris administret & componat, de quibus hoc
loco agere constituimus. Alias cum Legatis synonymi-
ce accipiuntur Oratores ut in *L. 7. ff. ad L. Jul. de vi publ.*
§ R. Imp. de Ao. 1566. §. und wiewol unser Orator, quo
titulo hodiernum adhuc insigniuntur Legati Reip. Vene-
tæ; Ambasciatores in genere sic dicti ab italico Voca-
bulo, ambascia, quod laborem notat, quia non sine la-
bore & molestia officio hoc fungi licet, Eck. *ad tit. ff. de*
Legat. quamvis alii ab Hispanico, embiar, quod signi-
ficat mittere, derivent, Wicquef. *L. 1. §. 1. p. m. 3.* quo in
sensu Dn. Wicquefort tractatum suum inscripsit, *l' Am-
bassadeur & ses fonctions*; Caduceatores ut in *l. 8. §. 1. ff.*
de R. V.

§. 3. Ultimo loco adjecimus verbum *delinquen-*
tis,

id, a derelinquendo sic dictum. Delinquere enim significat derelinquere, seu prætermittere ea, quæ prætermittere non oportebat, vel committere talia, quæ decebat non perpetrare sed intermittere Dan. Class. in C. C. Carol. V. in Prolegom. Cap. 2. §. 1. unde delictum dicitur turpe factum contra Leges Reip. sponte admissum, Lauterb. in Comp. ff. de privat. delict. cum enim voluntas & propositum delinquentis distinguat maleficia l. 35. ff. de Furt. Sequitur, in delinquente proæresin & voluntatem requiri. Cæterum hic nobis synonyma sunt, delictum, crimen, maleficio, flagitium, facinus, scelus, germ: Eine Missethat/ Mißhandlung. Per hoc quoque vocabulum removemus legatum contrahentem, de cujus foro competente, forte alio tempore ulterior differendi occasio erit.

§. 4. Sed mittimus hæc quæ ad liberandas ab æquivocatione voces hætenus adduximus. Antequam vero nos ad argumentum hujus dissertationis specialiter evolvendum accingamus, non abs re fore arbitror, si prius nonnulla de legati definitione reali, ejusque variis divisionibus præmiserimus. Describimus itaque Legatum, quod sit: *Minister publicus ab eo, qui summam habet potestatem vel ei analogam, ad Principem vel civitatem externam, ut ibi vi literarum credentialium, negotia domini ac Reip. expediat, sub fide publica jure Gent. innixa, missus.* Presbeut. De jure Legat. Stat. S. R. l. §. 43. Paululum aliter Kulpis De Legat. Stat. Imp. c. 1. §. 3. Marsel. De Legat. L. 1. Diff. 2. p. m. 6. Quot verba in hac definitione, tot pondera, ergo singula specialiore merentur explicationem. Genus definitionis fecimus *Ministrum publicum*, imitati hac in re Dn. Wicquetort.

DISPUTATIO INAUGURALIS
JURIDICA, 3.

DE

FORO
LEGATI DE-
LINQVENTIS

QVAM

AUXILIANTE DIVINI NUMINIS GRATIA
AC SUFFRAGANTE MAGNIFICO ICTORUM ORDINE
IN ILLUSTRIS AD VARNUM ACADEMIA

PRÆSIDE

*VIRO PRÆNOBILISSIMO AMPLISSIMO CONSULTISSIMO
ATQVE EXCELLENTISSIMO,*

DN. CASP. MATTHÆO
MÜLLERO,

JCTO CELEBERR. ET PROF. DUC. PUBL. ORDIN. FA-
CULT. JURIDICÆ AD HUNC ACTUM PRO DECANO
FAUTORE OMNI OBSERVANTIÆ ET HONORIS CULTU
ÆTATEM PROSEQVENDO,

PRO CONSEQVENDIS SUMMIS IN UTROQUE
JURE HONORIBUS

AD D. AO. MDCCIV. HORIS ANTE ET POMERIDIANIS
IN AUDITORIO MAJORI
PUBLICÆ DISQVISIONI SUBJICIT

ALBERTUS HEINSIUS, HAFEN.

RostochI, Typis Joh. Wepplingii, Sereniss. Princ. & Acad. Typogr.

*Cicero de Haruspicum responsis alleg. a Magno
Grotio de J. B. & P. Lib. 2.
Cap. 18. §. 1.*

Sic enim sentio, jus Legatorum,
cum hominum præsidio mu-
nitum, tum etiam divino ju-
re esse vallatum. Itaque hoc violare,
non injustum tantum esse, sed & im-
pium omnium confessione, ait Philip-
pus in epistola ad Athenienses.

VIRO

V I R O

Illustri, Generoso atque Excellentissimo,

DN. PAULO ab HEINS.

**Sacræ Reg. Maj. DaniæacNorvve-
giæ Consiliario status atque Cancel-
lariæ, ut & ad Zaaricam Majesta-
tem Ablegato Extraordinario,**

Nec Non

*V I R O Præ-Nobilissimo, Amplissimo atque
Excellentissimo,*

**DN. JOHAN. JOACHIMO
HEINS.**

**Sacræ Reg. Maj. DaniæacNorvve-
giæ, assistentiæ Consiliario, & Civita-
tis Christianiæ Præsidi,**

**Fratribus suis, atque Fautoribus,
multis nominibus colendis atque æta-
tem suspiciendis.**

*Hancce Inauguralem Dissertationem in perpetuam observan-
tiæ ac pietatis fraternæ tesseram cum voto omnigenæ pro-
speritatis, eâ qua par est observantia, sacram esse vult*

DISSERTATIONIS AUTOR.

PRÆFAMEN.

Us legationis a prima socialitatum origine sacrum, ac legatorum corpora sancta fuisse, bella tam in sacra, quam prophana historia ob violatos legatos suscepta, satis testantur. In sacro Codice hujus notabile occurrit exemplum 2. *Sam. 10. per tot.* in legatis Davidis, quos Hanoni, ad consolandum eum super patris interitu miserat. Hanon autem eos pro exploratoribus habens, dimidiam partem barbæ eorum, nec non vestes præscindi, sicq; eos iterum dimitti jussit. Quod cum audisset David misit Joab, ægrè ferens injuriam Legatis illatam, & multorum millium sanguine eandem vindicare non dubitavit. In prophana vero historia omnia bellorum ob male habitos Legatos gestorum plena sunt. Sic Romani ob id bellum susceperunt in Senonas, in Illyrios & Ligures, in Issios, in Corinthios, in Tarentinos, vid. Grot. de J. B. & P. lib. 2. cap. 18. §. 11. in Annotat. ibique allegatos Scriptores. Et licet Barba-

Barbaræ Gentes hanc legatorum sanctimoniam temerariò subinde ausu proculcare ac infringere non dubitarint, illorum tamen temeritas à moratioribus quoque Gentibus severè vindicata, atque jus legatorum tot tantisque bellis strenuè semper assertum fuit. Hinc qui illud violare non veretur pro omnium hoste meritò habendus est, quod enim omnibus sanctum est, id si violetur, ab omnibus quoque vindicandum. Esse autem hoc omnibus sanctum satis probant Scriptores apud Grotium cit. loc. allegati. Quo autem eo majori personæ legatorum sanctitate munirentur, etiam hostibus illos lædere illicitum putarunt Gentes, de quo Pomponius in *l. fin. ff. de Legationibus* ita loquitur. *Si quis Legatum hostium pulsasset, contra jus Gentium id commissum esse, existimatur, quia sancti habentur legati: Et ideo, si, cum legati apud nos essent Gentis alicujus, bellum cum eis indictum sit? Responsum est liberos eos manere: id enim juri Gentium conveniens esse.* Itaque cum, qui legatum pulsasset, Quintus Mutius dedi hostibus, quorum erant legati, solus est respondere. Hæc itaque tantoperè prædicata sanctimonia, an & quatenus legatos etiam delinquentes, ab ordinariâ persecutione criminali, territorii domino in omnes cæteroquin forenses ex loco delicti competente, immunes & exemptos reddat, in præsentî Dissertatione Inaugurali, data mihi à Magnifico & Amplissimo Jctorum Ordine, illam conscribendi licentia, sub incudem disputationis revocare animo sedet sententia. Non equidem diffiteor cum Grotio *diſt. Cap. 18. §. 4.* & Carol. Paschalio *de legat. Cap. 74. in pr.* arduam sic satis atque difficilem esse hanc materiam, sed ideo tamen a proposito me avelli non sum passus, cum in magnis etiam voluisse sat, in quibus si hallucinatus fuerim, eò facilius apud B. L. veniam mihi polliceor, quo promptiorem me inveniet, ut meliora atque rectiora docentem, seqvar. Quicquid vero hic laboris suscipitur, DEUS Ter Opt. Max. felicissimo successu beet atque secundet, ejus benignissimis auspiciis rem ipsam aggredior.

CAP. I.

CAP. I.

Exhibens succinctam rubri explicati-
onem, & nonnulla circa legati
personam in genere.

§. I.

N rubri evolutionem

anxie inquirere supervacuum o-
mnino existimo, cum singulae e-
jus voces partim à Jctis, partim
à Classicis Authoribus prolixè sa-
tis exponantur, ut operosiori
meâ minime egere videantur a-
analyfi. Ne tamen receptum plerisque eruditis mo-
rem prorsus neglexisse videar, paucis tantummodo de
eâ agendum erit. Primum ergo quod attinet inscriptio-
nis nostræ vocabulum, de eo consuli meretur Isidorus in
c. 10. X. de V. S. *Forum est*, inquit, *exercendarum litium lo-*
cus, à fando dictus, ubi simul notandum, quod usurpe-
tur ab eo in genere masculino, an parum latinè vid. G. J.
Voss. in *Etymolog. ling. Lat. lit. F. tit. Forum*. Ad minimum
hoc Jctis non est inusitatum. Gothofr. ad *Rubr. C. de*
jurisdict. omn. jud. lit. b, Stryck. in *Diss. de For. Consc. c. 1. n. 3*,
De cætero curiosum Lectorem ad Stephan. de *Jurisdict.*
lib. 1. cap. 37. & Osw. Hilliger. ad *Donell. L. 17. c. 9. lit. A.*
remittimus, potius in homonymiam hujus vocis inqui-
situri. Constat vero, forum tam a Jctis quam Latinis
scriptoribus in vario sumi sensu (1.) pro ipso judicii lo-
co,

co, uti ex dicta Isidori definitione luculenter liquet. (2.) pro loco quodam civitatis publico atrio scil. majori, ubi omnis generis merces ad victum & amictum spectantes venales habentur, quo in sensu accipitur in *l. 32. §. 4. ff. de aur. argent. mund. Ec. legat.* & in specie ibi Basilica vocatur, & hinc oritur distinctio illa, in forum venale seu negotiatorium, & judiciale seu judicarium (3.) pro ipsis Nundinis ac feriis. (4) pro pretio rerum venalium, quo scil. in foris vel nundinis distrahi solent, gall. *le prix du Marché*, germ. *der Markt. Gang* (5.) pro commeatu seu cibariis ad sustentandum exercitum comparatis. (6.) pro villa forensi, seu oppido quod jus nundinarum habet Calep. *sub voc. Forum* de quibus significationibus tam variis conferri potest Carol. Dufresne *Glossar. med. & infim. latinitat. voc. Forum*. Nobis notat locum judicii, ad quem sc. Legatus ob delictum citari, & ubi de hoc cognosci possit.

§. 2. Forum in rubro excipit verbum legati, quod alii a legendo, quasi *prius* lectus, ut publicum negotium peregrè & autoritate publicâ agat vid. Frider. de Marcellaer *de Legat. Lib. 1. Diss. 2. in pr.*; alii à legando, quod legentur i. e. mittantur, hinc nomen Gall. *Envoyé* Lat. *Missus*, Germ. *Gesandter* / quod magis verisimile videtur, derivant Fab. in *Theff. Erudition. Scholast. voce, lego*, Eckolt ad *Tit. ff. de Legat.* Venit autem tam apud Latinos quam Græcos nomen Legati multitariâ, & hinc ab æquivocatione sua, quæ errorum genitrix, meritò liberanda (1.) Veteres Legatum dixerunt, qui in bello post Imperatorem primo erat loco, qui hodie *Lieutenant General* vocatur, ut vult Presbeut. *de Legat. §. 38.* (2.) accipitur pro alicujus potestatis aut Magistratus munere ut in *tit. ff. de offic. Proconsul. & Legati* Eckolt ad *ff. b. 1.* (3.) pro illis, quos vel Senatus

tus Populusque Rom. ad exercitum perferendis manda-
tis, vel rebus Provinciarum inspiciendis ordinandisque
mittebat, quos hodiè nos *Commissarios* dicimus, vel
quos Imperator exercitus ad Senatum mittebat, si ad
rerum gerendarum summam novis opus esset mandatis
Justin. Presbeut. *de iur. Legation. Stat. Imp.* §. 38. (5.) pro
legatis Provincialibus ac Municipalibus, a Provinciis &
civitatibus subactis S. P. Q. R. missis, quos hodiè *De-*
putatos appellamus. Joh. Georg. Kulpis *de Legation.*
Stat. Imp. cap. 3. §. 6. (6.) pro procuratione rei privatæ,
quam Senatores extra Romam, permissu Senatus, nam
alias Senatoribus Roma abesse non licebat, subibant, vel
voti solvendi, vel hæreditatis adeundæ, vel nominum
persequendorum causa l. 14. ff. *de Legation.* & apud Vete-
res Legatio libera vocabatur Ulric. Huber. *Prælect. ff. de*
Legation. Gothofr. *ad d. L. 14. lit. n.* (7.) Legatus accipitur
in sensu excellentiori *pro personâ*, publica autoritate ad
hoc missa, ut negotia publica inter diversas gentes libe-
ras & sui juris administret & componat, de quibus hoc
loco agere constituimus. Alias cum Legatis synonymi-
ce accipiuntur Oratores ut in *L. 7. ff. ad L. Jul. de vi publ.*
& R. Imp. de Ao. 1566. §. und wieviel unser *Orator*, quo
titulo hodiernum adhuc insigniuntur Legati Reip. Vene-
tæ; Ambasciatores in genere sic dicti ab italico Voca-
bulo, ambascia, quod laborem notat, quia non sine la-
bore & molestia officio hoc fungi licet, Eck. *ad tit. ff. de*
Legat. quamvis alii ab Hispanico, embiar, quod signi-
ficat mittere, derivent, Wicquef. *L. 1. §. 1. p. m. 3.* quo in
sensu Dn. Wicquefort tractatum suum inscripsit, *l' Am-
bassadeur & ses fonctions*; Caduceatores ut in *l. 8. §. 1. ff.*
de R. V.

§. 3. Ultimo loco adjecimus verbum *delinquen-*
tis,

is, a derelinquendo sic dictum. Delinquere enim significat derelinquere, seu prætermittere ea, quæ prætermittere non oportebat, vel committere talia, quæ decebat non perpetrare sed intermittere Dan. Class. in C. C. Carol. V. in Prolegom. Cap. 2. §. 1. unde delictum dicitur turpe factum contra Leges Reip. sponte admissum, Lauterb. in Comp. ff. de privat. delict. cum enim voluntas & propositum delinquentis distinguat maleficia l. 35. ff. de Furt. Sequitur, in delinquente præresin & voluntatem requiri. Cæterum hic nobis synonyma sunt, delictum, crimen, maleficio, flagitium, facinus, scelus, germ: Eine Missethat / Mißhandlung. Per hoc quoque vocabulum removemus legatum contrahentem, de cujus foro competente, forte alio tempore ulterior differendi occasio erit.

§. 4. Sed mittimus hæc quæ ad liberandas ab æquivocatione voces hætenus adduximus. Antequam vero nos ad argumentum hujus dissertationis specialiter evolvendum accingamus, non abs re fore arbitror, si prius nonnulla de legati definitione reali, ejusque variis divisionibus præmiserimus. Describimus itaque Legatum, quod sit: *Minister publicus ab eo, qui summam habet potestatem vel ei analogam, ad Principem vel civitatem externam, ut ibi vi literarum credentialium, negotia domini ac Reip. expediat, sub fide publica jure Gent. innixa, missus.* Presbeut. De jure Legat. Stat. S. R. l. §. 43. Paululum aliter Kulpis De Legat. Stat. Imp. c. 1. §. 3. Marsel. De Legat. L. 1. Diff. 2. p. m. 6. Quot verba in hac definitione, tot pondera, ergo singula specialiore merentur explicationem. Genus definitionis fecimus *Ministrum publicum*, imitati hac in re Dn. Wicquetort.

in tract. Ambassadeur & ses fonctions lib. 1. cap. 1. Joh. Georg. Kulpis de *Legation. Stat. Imp. cap. 1. pag. m. 6.* & Justin. Presbeut. *de jure Legation. Stat. Imp. § 43.* ubi porro docet, hoc nomen stylo Curiae universali totius Europae multo accommodatius & aptius esse, quam Nuncii, Mandatarii, Conciliatoris, ceu nominum hodie viliorum. Notanter autem dicitur *publicus*, scil. in sensu eminentiori talis, quatenus publico nomine apud alias Gentes res domini sui procurat, sub juris Gentium tutela ac praesidio, ad excludendos reliquos Status Ministros, qui quidem etiam alio respectu publici dici possunt, sed non per excellentiam, ne hinc juris Gentium immunitate fruuntur. Quæritur hac occasione, an Cardinales Protectores gall. *les Cardinaux Ministres*, per quos non intelligimus Cardinales Protectores ordinum, ita Cardinalis Chifius Protector factus ordinis Fratrum St Stephani, sed Protectores Regnorum, ita Cardinalis d' Etré Protector Galliae, quorum officium est negotia Regnorum proponere & beneficiorum vacantium & concedendorum curam gerere, Becmann. *Not. Dign. Illustr. Diss. 17. c. 1. §. 6.* de quibus infra, sub censu horum Ministrorum publicorum comprehendantur? Justin. Presbeut. *d. tr. d. l.* respondet, neminem, qui de jure Gent. scripsit, unquam eos eo habuisse numero, quia non sunt in juris Gent. tutela & praesidio, sed manent sub imperio & jurisdictione Pontificis Romani ad cujus solius auctoritatem vel potius intercessionem provocare possunt Wicquert. *c. 1. p. m. 5.*

§. 5. Dixi porro in definitione *ab eo qui summam habet Majestatem*, ut ostenderem, jus mittendi legatos, non infimam esse juris Majestatici particulam
vid,

vid. Ziegl. *de iur Majestat. lib. 1. Cap. 32. §. 2.* Schwederi *Introduct. in ius. publ. Part. Spec. Sect. 1. cap. 28. §. 3.* ubi dicit, *neminem nisi qui prudentia politica ignorantiam proficitur, negaturum, quod ius mittendi, recipiendique le- dator, catalogo iurium Majestatis inferendum veniat, ibiq;* alleg. Besold. *de legat. c. 3. pr. & Dn. Wicqvefort. qui lib. 1. Cap. 2. in pr. dicit. Qu'il n'y a de plus illustre Marque de la souveraineté, que le droit d'envoyer & de recevoir des Ambassadeurs*, quod in dicto cap. per tot. quam plurimis exemplis, præprimis Fœderati Belgii, Reip. Venetæ aliorumque locorum prolixius demonstrat, ac postea exempla subnectit varia legatorum, ab iis missorum, qui non habuerunt Majestatem, ideoque non admisso- rum. Quamvis sæpius legati Rebellium subditorum ob instans forte periculum de facto admittantur.

§. 6. Sequitur in definitione: *vel ei analogam.* Hæc verba necessario inferenda duxi, ne definitio angustior fieret suo definito. Hic quæritur, An jus legatos mittendi recipiendique, statibus Imp. Romano-Germanici competat? Quam quæstionem Publicistæ passim vago tractant calamo, imprimis vero Joh. Georg. Kulpis *de legation stat. imperii Cap. 6. & seqq.* Justin Presbeut. *de iur. legation. stat. Imp. a. §. 3. usque ad §. 28,* nec non Cæsarinus Furstenerius *de supr. legat. Princip. Germ.* passim, in specie *cap. 9.* eam eruditissime evolvunt & affirmativè decidunt, ex quibus Just. Presbeut. §. 10. non dubitat asserere, id tot tantisque testimoniis probatum esse, ut pro re liquidissima merito sit habendum, & testimonia scriptorum fere omnium, qui hoc argumentum tractarunt, in eo esse consentanea, quod hoc jus statibus Imperii competat. Idem quoque sen-

tit Wicquefort *lib. 1. Sect. 4. per tot.* hoc jus non solum modo Electoribus sed etiam reliquis Principibus asserendo. Non solum autem statibus Imperii inter se, sed etiam ad externos Principes legatos mittendi facultas conceditur, de quo ita scribit Justin. Presbeut. *d. tr. §. 8. Neque enim est populus in tota Europa, cui vel usquavis in mentem venerit Proceribus nostris super ea re questionem status movere*, quanquam videatur hic paulo liberius locutus Autor, cum per ea, quæ habet Wicquefort *dict. Sect.* satis appareat, Regem Franciæ sæpe hoc jus Principibus Germaniæ in dubium vocasse, eatenus sc. quatenus Legatis eorum illas, quibus aliorum gaudent legati, concedere noluit prærogativas, sic titulum *Excellentia* non nisi in possessione constitutis concedere voluit, postea tamen, ubi Imp. omnibus imperii statibus jus Legationis concessit, Rex Galliæ in hunc ritum, consensit, Rhet. in *instit. jur. Publ. L. 1. Tit. 23. §. 5.* Cæterum praxis totius Europæ satis testatur Principum Germaniæ legatos à Principibus Exteris sine ulla contradictione admitti, & ad eos iterum legatos cum aliquo Characterè ab exteris mitti, cum quo etiam convenit Kulpis *d. tr. Cap. 9. §. 19.* quod etiam ad Principes magnosque Reges extra Europam extenditur, cujus rei memorabile exemplum extat in Legatione illa splendidissima Ducis Holsatiæ Friderici in Persiam, qua functus est Dominus Brygmannus, qui finita legatione Schleswici ad instantiam Regis Persiæ Schach Seffi, ob res male & crudeliter gestas, aspicientibus Persicis legatis, capite truncatus est, cujus historiam prolixè descripsit Olearius. in *Itin. Pers.* Imò ad ipsum Imperatorem legatos mittendi facultas conceditur Statibus, etiam cum

cū Characterē ut vult Justin. Presbeut. *d. tr. §. ii.* (an autem his titulus *excellētiæ* debeatur hactenus deternitatum non esse monet illust. D. Rhet. *in inst. jur. Publ. L. 2. tit. 23. §. 6. 9. §. 1.*) quod praxi quoque hujus ævi consentaneum esse vult Presbeut. *d. l.* Evidentiā hujus juris statibus competentis probatur consensu omnium Gentium, omnium fere juris publ. Doctornū, consensu ipsius Imperatoris & Legibus Imp. fundamentalibus, in specie vero *art. 5. Capitulationis Leopold. §. 15.* & in *Capitul. Imperat. Matth. §. 40.* expresse dicitur. Wir sollen und wollen auch allen des Heil. Reichs Chur-Fürsten/Fürsten und Ständen/so wohl ihren Botschaften und Abgesandten schleunige Audientz und expedition mittheilen/quibus verbis expresse Imp. se Statuum Legatos admissurum promittit. Adeo ut hoc in dubium vocari nequeat, vid. tamen omnino Kulpis *de Legat. Stat. Imper. c. 10. §. n. 12. & seqq.* illa sane objectio, quæ exinde movetur, quod jus mittendi Legatos ad jura Majestatis superius relatum sit, Majestas autem propriè statibus imperii tribui nequeat, facili refellitur negotio, nimirum non sequi necessario, hoc jus nemini competere nisi qui habet Majestatem, quamvis enim in formis Rerump. regularibus hoc ordinariè procedat, ut nulli competat jurium Majestatis exercitium, nisi qui Majestatem repræsentat, indeq; in Aristocratia & Democratia regalia non sint penes Optimates & populū divisim, sed indivisim vid. Sam. Pufend. *Diff. de Rep. irregul. §. 5. seqq.* fallit tamen hoc in formis Rerump. irregularibus ubi singulis membris alicujus Reip. regalia majora etiam divisim videmus attributa Id *d. Diff. §. 7. seqq.* Sic in Imperio nostro Roman. Germanico (de cujus regiminis irregularitate seu

quod Imperatori soli non competat absoluta sed certis Legibus in Capitulatione constricta, & Procerum ac Statuum consensu temperata potestas *Carpz. de Leg. Reg. C. 13. §. 6. n. 28.* non est dubitandum. Et si alia in hanc rem deessent argumenta, sufficere posset discordia scriptorum ejus nationis, qui Germaniæ statum media in Germania anxie quærunt uti loquitur Sam. Pufend. *d. §.* aliis existimantibus, illum esse Monarchicum, inter quos est Reinking, *de Reg. Sec. & Eccles. Lib. 1. §. 2. c. 2.* Stamler, *de reservat §. 5. 6. 15.* & passim, Witzendorff. in *Disc. de stat. & administr. Imp. Rom. forma bodierma*; aliis Aristocraticum, quibus accedit Bodin. in *Method. H. Stor. c. 7. & de Rep. lib. 2. c. 6.* Hippol a Lapide *de forma & ratione stat. Rom. Germ. p. i. c. 17.*; aliis denique reputantibus pro systemate civitatum inæquali fœdere nexarum, quibus adstipulatur Severin de Montzambano *de stat. Imp. Germ. c. 6.* Sam. Pufendorff. in *Diff. de Rep. irregul.* Otto Nicola: Lindholtz in *Diff. de Capitul. Cesar. C. 6. n. 16*; aliis tandem concludentibus, uti Conringius, pro Monarchia aristocraticè mixtâ) potiora statibus impregaliâ divisim competere in aprico est. Justin. Presteut. *d. tr. §. 2.* exinde tamen nulla exsurgit necessitas ut cum Relvendo Heromontano in *tract. de summo Princ. Germ. potest.* & Bernh. Khöne *de modern. stat. Electorum Sacr. Imp. p. 30. seqq.* Electoribus & statibus veram tribuamus majestatem. In consortium tamen Majestatis illos receptos esse dicit Carpz. *De Leg. Reg. c. 13. Sect. 6. n. 34.* Ita ut in singulis Majestatis Juribus partes habeant, quibus in regendis ditionibus, quàmvis non sub nomine Majestatis, sed territorialis superioritatis utuntur, Presb. *p. m. 28.* Hæc vero regalia, siue Statibus olim ab Imperatore commu-

nicata

nicata, five primùm per occasiones usurpata; quod magis verisimile, perinde est, successu enim temporis legibus Imp. fundamentalibus, ut Aurea Bulla & Capitulationibus Imperatorum, publicè Statibus sunt confirmata, & hinc superioritas illa territorialis orta est, vicujus quilibet status Imperii in suo territoriotantum, imò plus potest, si Evangelicos respicias, ob jus Episcopale, quo gaudent, quantum Imperator in toto Imperio, quæ etsi non sit vera Majestas, tamen definiente Schwedero *in Introduct. in Jus publ. Part. spec. sect. 2. cap. 10. §. 3.* est potestas summæ Majestatis æmula, omnia quæ ad regimen civile pertinent, complectens, & hinc facilè etiam illa quæstio resolvi potest, Quo titulo hoc jus legationis status Imp. possideant? Non scil. ex libertate aliqua potestatis primæva, neq; ex consuetudine, Justin. Presbeut, *d. 17. §. 22. 23.* Sed ex superioritate illa territoriali vid. Joh. Georg. Kulpis *de Legat. stat. Imp. cap. 6. G. 9.* Ibiq; all. Dd. Justin. Presbeut. §. 25. quæ quamvis non sit vera majestas, tamen recte potestas Majestatis æmula dicitur.

§. 7. Quæ ulterius in definitione habentur verba: *Ad Principem vel civitatem externam*, demonstrant, quod Republicæ, inter quas jus legationis cum effectu protectionis juris Gent. locum sibi vindicare debet, ex natura correlativorum, liberæ, sui juris & externæ esse debeant. Hinc facilè patet quid sentiendum sit, de Legatis illis provincialibus, qualis fuit Legatus olim Tarentinorum, qui Romæ virgis cæsus, quòd obsidibus fugiendi causam præbuerat, idq; ideo evenisse a Grotio dicitur, quod Tarentini victi sub Romanis esse cœpissent *Lib. 2. cap. 18. §. 4.* adeoque non fuit missus à civitate externa. Explicat hoc Grotius uberius *d. cap. §. 2.*

Jus

Jus Gentium ad eos duntaxat pertinere legatos, quos mittunt qui summi Imperii sunt compotes inter se, nam qui extra hos, legati Provinciales sunt Municipales, vel alii, non jure Gent, quod inter Gentes est diversas, sed jure civili reguntur Ziegl. *de Jure Majest. lib. 1. cap. 32. §. 2.* & de hisce legatis loquuntur leges Romanæ Stryk *in not. ad Lauterb. Tit. de Legat. verb. Legatio.* add: Wuqvefort: *lib. 1. cap. 27.* ubi colloquium quoddam inter legatum Hispaniæ & Galliæ Venetiis super immunitate legatorum habitum, adducit, in quo ille vim in urbe Valadolicensi familiæ Ambasciatoris Regis Galliæ, Comitis de Rochepot, illatam, ex legibus Romanis justificare conatus est; sed rectè Galliæ legatus respondit leges Rom. non loqui, nisi de legatis municipalibus: „Que ces loix ne parloient, que des Ambassadeurs, que „les Villes Municipales, & sujettes a l' Empire Romain „envoyoient à Rome, qui n' estoient Ambassadeurs que „dans une signification fort ample, laquelle ne peut pas „être appliqué au caractère moderne. Ziegl. *d. l. §. 3.* adeoq; hæ leges nihil contra nos, utpote de immunitate legatis jure Gent. competente, disputantes, faciunt, de quo infra pluribus. An vero pro externa civitate habenda sit illa, quæ impari alteri jungitur fœdere? Quod affirmandum, cum populus tali fœdere obligatus liber maneat, & summum imperium retineat Grot. *l. 1. c. 3. §. 21. n. 2.* eleganter Proculus in *l. 7. ff. De Capt. & postlim. revers.* Liber populus est, inquit, is, qui nullius alterius populi potestati subiectus sive is fœderatus est: Item sive a quo fœdere in amicitiam venit, sive fœdere comprehensum est, ut is populus alterius populi Majestatem comiter conservaret, hoc enim adjicitur, ut intelligatur alterum populum superiorem esse

esse, non, ut intelligatur, alterum non esse liberum, quamvis foedera quaedam dentur inaequalia, quæ cum summi imperii imminutione sunt conjuncta, v. Grot. l. 1. c. 3. §. 21. add: Henniges *in not. ibid.* quoties ergo foedere inaequali non obstante retinetur imperium summum, manet quoque jus mittendi legatos, quod amittunt, qui bello victi, Grot. l. 2. c. 18. §. 2. & regnum pro derelicto habent, non enim victus statim animum per collectas copias & auxilia regnum recuperandi deponit, indeque, quamdiu hunc retinet, jure quoque Legationis fruitur, Osland: ad Grot. d. l. 2. c. 18. §. 2.

§. 8. Quemadmodum vero in jure civili procurator ante non admittitur, quam personam suam per sufficiens mandatū legitimaverit, sine mandato enim dicitur falsus Procurator, Laut. ad Tit. ff. de Procurat. qui a quacunque judicii parte, etiam ex officio repellitur Carpz. p. 1. G. 1. Df. 16. ita quoque legatus a Principe ante exhibitas literas credentiales pro persona jure Gent. privilegiata non agnoscitur. Hinc porro definitioni inseruimus: *ut ibi vi literarum credentialem negotia domini expediat atq; procuret*, sunt autem Literæ credentiales *legationis tessera*, qua Princeps fidem legato tribuit, ut quæ egerit admiseritq; commodo vel periculo suo prestitisse videatur, Frid. de Marsel. De Legat. L. 3. Dissert. 6. hinc & quoad Legatos cum caractere adjicitur: *Sie wollen ihn als uns selbst annehmen* / Stryck. in not. ad Laut. Tit. ff. de Legat. voc. Legatio in fin. In hisce literis consistit forma legatorum essentialis, Eck. ad ff. de Legation. §. 1. Joh. Georg. Kulpis de legation. Stat. Imp. cap. 12. §. 2. quas proinde producere debent, qui enim allegat mandatum Principis ei credi non debet, nisi producat in originali, Brun-

hem. *ad L. 1. C. de Mand. Princip.*; Hæ traduntur non solum ut credatur ei, qui mittitur, sed & præterea ut obligetur is, qui misit, imo & qui admittit Rich. Zouchus *de legat. delinq. iud. cap. 2*; hæ fidem faciunt de Statu illorum privilegiato, eisque negotiandi facultatem conciliant, & adeò necessariæ sunt, ut sine illis nec agnosci pro legato, nec ad mandata exponenda admitti possint. Justin. Presbeut. *de jur. Legat. Stat. Imp. §. 50.* In eodem quoque sensu loquitur Dn. Wicquefort *Les lettres de creances sont nécessaires aux Ambassadeurs, tant parcequ'elles luy donnent le caractère, & le font connoître au Prince à qui on l'envoie; que parceque sans elles, il n'est pas capable de négocier,* qui porro per totum hoc caput plurima hujus rei affert exempla, & quod aliquando admissi fuerint legati, hisce literis destituti, sed quatenus Principi ad quem de intentione mittentis constitit. In civitatum Imperialium ad Comitia Ablegatis hoc speciale esse volunt, quod mandato licet non instructi, tamen admittantur, in primis si sint ex Senatoribus illarum Civitatum Myler. *ad Rumel. P. 2. D. 3. ib. 10.* sed contraria sententia verior Rec. Imper. Wormat. *de Ann. 1545. & Rec. Imp. August. de Ann. 1582* quam proinde defendit Kulpis *de Legat. cap. 12. §. 3.*

§. 9. Cæterum sicut alias in privatis tenor mandati accuratè observandus, ne si forte ejus fines excederit mandatarius, mandans se non obligari, excipere possit, ita quoq; tenor literarum Credent. probè attendendus, v. g. num definite, vel indefinite conceptæ sint: dividuntur enim in indefinitas, quando plena & libera facultas legato conceditur omnia domini negotia pro semel electa fide atque prudentia sua, ex arbitrio libe-

libero peragendi; & definitas quando certa ac determinata gerendi negotii forma ipsis præscribitur. Ordines Fœderati Belgii solent aliquando Ministris suis mandatum dare generale, quod vocant *ad omnes populos* quod an sufficiat dubitat Justin. Presbeut. §. 50. *in fin.* Cum hisce literis credentialibus non sunt confundendæ (1.) instructiones secretiores, illæ enim mandatum continent publicum, Principi ad quem offerendum hæ privatum & secretius mandatum, quo Legatus instruitur, ne mandati sui publici, quod sæpè cum libera dari solet, fines excedat. Justin. Presbeut. d. 17. §. 52. Kulpis d. cap. 12. §. 7. ubi lectorem quoad reliquas differentias remittit ad Paschal. cap. 5. §. 9. Besold cap. 7. §. 5. (2.) literæ salvi conductus seu Passeportus gall. Passeports, de quibus integro capite 17. lib. 1. agit Dn. Wicquefort, ubi plura accumulatur, more suo, hujus rei exempla, & formulam quoque tradit. Definiuntur, quod nihil aliud sint quam literæ, quibus securitas promittitur legatis, ut ipsi cum comitatu rebusque suis non solum ad locum destinatum venire ibique morari, sed & si forte prospero eventu caruerit negotiatio, eadem incolumitate domum reverti possint Kulpis d. cap. §. 10. Et quamvis his opus esse non videatur, cum Legati jure Gentium jam satis tuti sint, ut tamen omnibus obviam eatur exceptio- nibus, generali ex jure Gentium proveniente obligationi specialem ex conventionem & proprio facto descendentem jungere non abs re foret Kulp. de Legat. c. 12. §. 10.

§. 10. Ultima definitionis verba: *Sub fide publica jure Gent. innixa, missus*, respiciunt Sanctimoniam legatorum tantopere à Grotio, aliisque Juris Gent. interpretibus prædicatam, vi cujus scil. publica omnium

Gent. fide ipsis cautum est, *L. p. qvis ff. de Legat.* cum in legatorum sanctimonia omnium Gent. interesse versetur, etiam hostium, de quo videri possunt Grotii *de J. B. & P. nota ad §. 1. cap. 18.* ubi adducit Ciceronem Verrinam sic loquentem: *Legatorum jus divino humanoque vallatum, presidio, cuius tam sanctum & venerabile nomen esse debet, ut non modo inter sociorum jura, sed & hostium tela involume versetur.* De cætero benevolum Lectorem brevitatis causa remittimus ad Richardum Zoucheum *de Legat. delinq. jud. compet. cap. 1. pag. 25. 26. 27.* ubi exemplistam ex sacra, quam profana historia petitis demonstrat, quanti momenti sit hæc fides publica, qua legatorum sanctimonia nititur, de qua, an & quatenus etiam in delictis locum habeat, visuri sumus capite sequenti, modo in antecessum brevibus, pro instituti nostri ratione, de variis legatorum divisionibus quædam præmiserimus.

§. II. Legatorum varia genera breviter percursum, primo considerandi veniunt loco Pontificis Romani legati, de quibus Ziegl. *de Jur. Majest. lib. 1. cap. 32. §. 4.* dicit: *Nemo Principum Legatorum suorum classes tam curiose distinguit, quam Pontifex Romanus,* dividuntur verò (1.) in Legatos à latere, Cardinales videlicet, ab ipso ejus cui adsistunt, latere sic dictos, cum amplissima autoritate pacis inter Principes stabiliendæ, aliorumq; majorum consiliorum causa emissos, quod nomen solis competere Cardinalibus docet Ziegl. *d. tr. lib. 1. cap. 32. §. 4.* Becman. *Syntagm. Dignit. Illustr. Dissert. 17. cap. 1. §. 6.* cum quibus tamen non confundendi sunt, legati qui certæ Provinciæ administrandæ mittuntur, qui quoad nomen quidem coincidunt, in eo tamen à prioribus differunt, quod non mittantur ad externos Principes

cipes, sed certæ provinciæ regendæ præficiantur, ut legatus Bononiensis, Ferrarensis, Avinionensis &c. qui huc non pertinent ubi solummodo agitur de legatis ab uno Principe ad alterum externum & sui juris, missis, quod etiam rectè monet Dn. Wicquefort. *lib. 1. cap. 10. in pr. il y a deux sortes de Legats les uns sont Gouverneur des Provinces; les autres, Ambassadeurs Extraordinaires.* (2.) in Legatos natos, quod nimirum eo ipso, quo Ecclesiis præficiuntur & Præsules creantur, legati Apostolici nomen & dignitatem assequantur, qualis in Hispania Toletanus, in Gallia Rhemenensis, in Germania olim Magdeburgensis & Salisburgensis, hodiè hic solum, in Polonia Gnesnensis, Strigoniensis in Hungaria. (3.) in Nuncios Apostolicos, dicuntur etiam Legati missi, Becman. *in Syntagm. Dignit. Illustr. Diff. 18. cap. 1. §. 7.* Hisce utitur Pontifex ad instar Missorum à Regibus & Principibus, gall. Envoyés Extraordinaires, & Cardinales non sunt, sed Antistites à Pontifice ad Principes aliosq; qui imperium exercent, destinati ut agant, indagent vel expediant negotia non maxima. Vid. Frid. de Marselaer *de Legat. lib. 2. Diff. 1.* & Schwed. *Introd. in jus publ. P. spec. sect. 1. cap. 28. §. 2.* Hi sæpe mittuntur cum potestate Legati a latere, quæ de stylo Curiae Romanæ adjici consuevit mandatis legatorum, qui fimbriam vestimenti Papæ tetigerunt, seu qui ab eo mandatum vivæ vocis oraculo receperunt, Ziegl. *d. tr. lib. 1. cap. 32. §. 4.*

§. 12. Porro ratione dignitatis & honorum dividuntur legati in *Majores* & *Minores*, sive quod eodem recidit, in primi & secundi ordinis. Primi ordinis legati propriè Ambasciatores vocantur, de cujus vocis o-

rigine supra dictum, atque hi majores, Legati
 caractere repræsentatio apud alios Principes
 pollent, vi cuius non modo peculiari quadam ratione
 dominum repræsentant, verum etiam jus habent titulorum
 quorundam honorumque petendorum, quos ipse Do-
 minus si præsens esset, postulare poterat, quosve se-
 cundi ordinis legati prætere nequeunt. Gauden t
 quidem etiam Legati minores certo quodam respectu,
 scil. ratione facultatis negotiandi tractandique nec non
 immunitatis juris Gent., qualitate quadam repræsen-
 titia, sed ea non est confundenda cum hoc caractere pe-
 culiari, qui in inclyta illa honoris & dignitatis præroga-
 tiva consistit, quam sibi soli Ambasciatores vindicant,
 non quia à Domino agendi potestatem habent, sed quod
 præterea personam domini ejusque summam dignitatem
 eminenter repræsentent. Justin. Presbeut. *ld. tr. §. 56.*
 An vero per omnia legatus possit dominum repræsentare,
 de eo vid. Eundem §. 58. qui hoc negat, quoad per-
 sonalissimos jure Gent. Principibus attributos titulos ac
 honores, qui in personam legati cadere non possunt, e.g.
 titulus Serenitatis, Dilectionis *Guer Siebden* / præce-
 dentia Principis præsentis præ legato Principis absen-
 tis, licet dignitate majoris, (quamvis hoc universaliter
 verum non sit, sic Legati Electorales in actibus ubi
 totius Collegii habetur ratio, præcedunt Principes
 Imperii præsentis vid. Kulpis *cap. 14. §. 14. Capi-
 tul. Leopold. art. 5.*) talia enim Principes in persona
 præsentis præcipua adhuc habent præ legatis suis cha-
 racteris. Idem *d. §.* Secundi ordinis legati, quos pro-
 priè Ablegatos, communius Envoyés appellamus, ab
 Ambasciatoribus non juris potestate: Sed specie digni-
 tatis

tatis differunt, quatenus repræsentatio characterē de-
stituti super præcedentia & aliis ceremoniis repræsen-
tationi connexis, tanta non tenentur contendere indu-
stria. Kulpis *d. tr. cap. 2. §. 4.* ubi eos sæpenumero
magis idoneos censet ad exponenda negotia, cui adsti-
pulatur Justin. Presbeut. §. 66. Ablegatos plerumque
arduis negotiis conficiendis aptiores judicans, quod li-
berius in aula cum Principis Ministris, quibus cum eis
res, vagari possint, nec curiosa illa anxietasque dignitatis
suæ honorumque custodia opus habeant, conf. Dn. Wic-
quetfort *lib. 1. Sect. 5. pag. 93.*

§. 13. Alia divisio legatorum ratione temporis
se offert in ordinarios & extraordinarios, quæ distinctio
communis est tam primi, quam secundi ordinis lega-
tis, nec inter eos, modo sint ejusdem ordinis & classis,
aliquid interest, Cælarin. Fürstener:, *de jur. suprem. &*
legat Princ. Germ. cap. 6. p. m. 22. quod Dn. Wicquetfort
quoque eleganter tradit. *lib. 1. cap. 1. pag. 5.* *Je ne dis-*
tingue point entre les Ambassadeurs ordinaires & Extraordi-
naires, parcequ'il n'y a point de difference essentielle entre
eux. Extraordinarii magis sunt temporarii, cum certæ
rei causa mittantur breviqve negotium expediant;
ordinarii vero magis perpetui, quibus nec brevius
tempus præfixum, nec determinata causa commissæ
est, sed qui omnia domini negotia in loco legationis
obvia procurare, ac eousque ibi subsistere jubentur
donec revocentur, & hi frequentius sub qualitate Able-
gati quam Ambasciatoris mittuntur, sed hoc in dubio
procedit, ubi nulla dignitatis ordinariæ in creditivo
facta est mentio, quod si ergo Princeps mittens expressè
eos Extraordinarios in literis credentialibus nomina-
verit

verit, etiamsi ratione temporis & negotiorum indefi-
 nite & indeterminate instructi, Extraordinarii tamen
 manent, cum magis ibi videndum sit quod expresse,
 quam tacite actum est. Sic novi, Ablegatum Extra-
 ordinarium Sacrae Regiae Majestatis Daniæ ac Nor-
 vvegiæ Dominum à Meyerkron in præsentiarum Pari-
 siis residentem, jam ultra vicennium ibidem substituisse.
 Idem exemplum extat in Paulo ab Heins, Fratre meo
 ea, quæ par est, observantia ætatem suspiciendo, Ejus-
 dem Majestatis ad Zaariam Majestatem Ablegato Ex-
 traordinario, qui jam quoque per septennium & quod
 excurrit, potentissimi Regis sui jussu ac voluntate
 munere legati Extraordinarii functus est; qui tamen
 ideo extraordinarii esse non desinunt. Videmus ergo
 si in literis credentialibus expressum sit, an ordinarii
 debeant esse legati an extraordinarii, eos quoque ut tales
 ab admittente Principe excipiendos esse, in dubio vero
 quibus annumerandi veniant ex determinatione certi
 temporis, certorumque negotiorum, dignoscendum.
 Notandum autem probè est Extraordinarios ab ordi-
 nariis non differre toto ordine, sicuti in pr. hujus §. jam
 diximus, hinc quæritur quis eorum alterum præcedat?
 Distinguendum hic erit, an sint ejusdem classis & or-
 dinis, annon; si ejusdem classis, tunc subdistinguen-
 dum, an ab eodem domino missi, an vero à diverso, si ab
 eodem, tunc inter se quidem Extraordinarius ordinari-
 um dignitate præcedit, si vero à diversis dominis missi,
 præcedentiam habent ex persona domini mittentis, &
 contingere potest ut ordinarius majoris domini ut Im-
 peratoris, præcedat Extraordinarium minoris domini,
 nempe Regis, quod exemplo probat Dn. Wicqvefort.

lib. 1. sect. 5. p. m. 58. & Justin. Presbeut. §. 61. scilicet Domini de Grambricht Imperatoris ordinarii Ablegati qui omnium Regum & Principum Ablegatos Extraordinarios Hagæ Comitum subsistentes sine ulla contradictione præcessit. Si vero Ordinarius & Extraordinarius diversi ordinis, & à diversis dominis simul concurrant, tum ordinarius primi ordinis præcedit Extraordinarium secundi ordinis, etiamsi hujus domini dignitate sit major; in exemplo, Ambasciator ordinarius Regis Angliæ, qui ratione præcedentiæ semper Regi Galliæ primas concessit, præcedit Ablegatum Extraordinarium Regis Galliæ, quod pluribus demonstrat Kulpis *d. 11: cap. 2. §. 7.* Et sic videmus Præcedentiæ prærogativam non oriri ex munere ordinario vel extraordinario, sed ex Classium diversitate, prout legatus sit ex primo vel secundo ordine. Jam altera oritur quæstio, quomodo Ablegatus ordinarius *un Envoyé ordinaire* à Residente differat? Et respondet Kulpis *d. §. 7.* & cum illo Cæsarini. Fürstenerius *de jur. suprem. & Legat. Princ. Germ. cap. 6. p. m. 23.* Residentem nihil aliud esse quam Ablegatum ordinarium; Justin. Presbeut. §. 61 & 92. Residentem revera esse Ablegatum ordinarium, unde luculenter patet, Residentes quoque classi secundæ adscribendos esse, quanquam in quibusdam locis ratione honorum & ceremoniarum paululum differant. Ab hac classe tamen removendi veniunt *Agentes*, qui privata Principum negotia procurant, Justin. Presbeut. §. 71., *Consules* in magnis Emporiis commerciorum utilitatem promoventes Id §. 71. *Secretarii* legationum Id. §. 68 Omnes enim hi neque ad primam, neque ad secundam classem referri possunt,

quia non sunt Ministri publici, nec juris Gent., privilegiis utuntur, Justin. Presb. *d. l.* quamvis quoad Secretarios dissentiat Wicquef. *p. m. 3* de quo Presb. *d. l.* Quæritur secundo, an legati primi & secundi ordinis, iisdem juris Gent. immunitatibus fruantur? Quod Dn. Wicquef. affirmat *lib. 1. sect. 1. p. m. 3.* *Que tous les autres Ministres publics* (inter quos tamen minus rectè eos, quos a Legatorum classe removendos modo diximus, refert) *jouissent de la protection du Droit des Gent en tout son etendue*, quod *sect. 5. se q. pag. 57.* privilegio speciali exercendæ liberè religionis in ædibus legationis illustrat, quod legatis secundi ordinis in illis locis, ubi inquisitio Hispanica, Italicè *il santo Officio*, viget, conceditur etiam Residentibus, cujus rei varia adducit exempla *in sect. 27. lib. 1.* Huic quoque opinioni adhæret Justin. Presbeut. *d. tr. §. 130. & 132.* ubi simul refutat autorem trigæ discursuum ad Remp. spectantium.

§. 14. Denique etiam ratione potestatis legati dispescuntur, ad instar procuratoris privati, in legatos cum libera, aliàs Plenipotentiarios dictos Justin. Presbeut. *de jure legation. Stat. Imp. §. 65.*, & sine libera sub sperati missos, de quibus jam supra §. 8. non nihil egimus, ita ut hic nil opus sit addere, nisi quod Plenipotentiarium non semper & necessario ex prima classe sint, sed & sæpe legatis ex secundo ordine liberrima tractandi concludendique facultas concedatur. Cujus exemplum adducit Joh. Georg. Kulpis *cap. 2. §. 2.* in Ablegatis Regis Sveciæ, quos ad tractatus pacis Londini inter ipsum ac Angliæ Regem 1661. initæ, misit. Verba Regis ita sonant, se foederis mutui pangendi causa in Angliam misisse, non modo nuper Legatum Extraordinarium, sed etiam ante hac Ablegatum Extraordinarium NB Pleni.

Plenipotentiariorum suos. Idem exemplum exstat in Regis Dan. *Friderici III.* gloriosæ memoriæ, Ablegatis Extraord. *Paulo à Klingenberg*, Avunculo meo etiam in urnis venerando, & *Carisio*, Hagæ Comitum penes Potentissimos Ordines Fœderati Belgii residentibus, qui à Rege suo clementissime ad tractatus Pacis anno 1667. Bredæ habitos, vocati sunt sub qualitate Plenipotentiariorum, sed hæc qualitas nil nisi liberam agendi facultatem ipsis concessit, nec novam dignitatis speciem conciliavit, sed à reliquis Regum Principumque legatis æstimati sunt ut Ablegati Extraordinarii, quam qualitatem jam habebant, quod testatur Dn. *Wicquefort lib. 1. cap. 5. pag. m. 62.* *Klingenberg & Carisius* à qui le Roy de Dannemarck ne trouvoit pas bon de donner le caractère representant, eurent la qualité de Plenipotentiaire à l'assemblée de Breda en l'an, 1667. Ils avoient celle d'Envoyé Extraordinaire, à la Haye, & ce fut elle, qui les fit considérer par les Ambassadeurs des réstes couronnées, qui les traittoient comme Ministres du second ordre. Quæritur hic, si in legati creditivo solummodo nomen Plenipotentiariorum sit expressum, cuinam ordini in dubio, an primo, an secundo sit adscribendus? Acerrimè hæc quæstio initio tractatum Monasteriensium agitata fuit (de quo videri potest. Dn. *Wicquefort. d. 17. lib. 1. sect. 5. pag. m. 61.*) inter ipsos legatos Gallicos, Comitem d'Avaux & Servien, super Ministris Hispaniæ *Savedra & le Brun* à Rege suo ad hosce tractatus sub solo nomine Plenipotentiariorum missis, ubi prior istos tanquam legatos primi ordinis excipiendos esse existimavit. Servienus vero contrarium sustinuit, & plenipotentiam solummodo ad potestatem agendi pertinere, characterem vero ex se

nullum dare demonstravit, de quo si aliter non constet, ejusmodi homines vix aliud esse quam procuratores cum libera, vid. Justin. Presbeut. §. 65. cum quo Dn. Wicquetort. convenit d. pag. *La Qualité de Plenipotentiaire ne donne pas un nouveau caractère au Ministre. Elle marque seulement l'étendue de son pouvoir. S'il n'a point d'autres caractères, il ne peut être considéré que comme porteur d'une ample procuration.* Hinc etiam vicisse Servien rationes in Aula Gallica, uti par fuit, dicit Justin. Presbeut. d. §. & res eò devenit, ut mandata mutarentur, transcripto in illis Ambasciatoris seu repræsentantis caractere. Quæritur (2.) an dominus per plenipotentiarium ita liberrimè instructum firmiter obligetur etiam ante ratihabitionem? Quod Joh. Georg. Kulpis affirmat, cap. 2. §. 3. quamvis ad id ut plene & perfecte consummentur tractatus requirat subsequutam domini ratificationem, quod hodie quoque praxi totius Europæ videmus corroboratum.

CAP. II.

Sistens legati forum in delictis competens.

§. i.

AD duo autem, inquit Grotius, summa capita immunitates jure Gent. Legatis debitæ, referri possunt; quorum unum est, ut admittantur, alterum ne violentur, de quo posteriori, hoc capite paulo fusius visuri

visuri sumus. Quam varie autem hoc argumentum à claris jam tum Grotiani ævi ingeniis tractatum fuerit ipse *lib. 2. cap. 18. §. 4.* luculenter testatur. In eo quidem omnes conveniunt, Legatorum personam semper inviolabilem ac sanctam habendam esse, donec jus Gent. ab ipsis non violatum sit, & uti loquitur Frid. de Marse-laer *de Legat. lib. 2. Diff. 13.* tamdiu jus non violandum legatorum servandum esse, quoad ipsi jus legationis honestatemque servarint. An vero hæc juris Gent. inviolabilitas etiam ulterius extendenda sit ad Legatos facinororum reos, & juri Gent. contravenientes, difficilior quæstio erit, nec satis de eo Eruditi inter se conveniunt.

§. 2. Ne autem primo statim obtutu varietate rerum ac casuum confundamur, in distinctis casibus distinctè etiam procedendum reor. Primum itaque hæc duo probè distinguenda veniunt, an legatus citra Principis mittentis jussu ac consilium, an vero ex ejus jussu delinquat. Hoc casu Christianus Thomafius *in jurisprudentia sua divina* non dubitat legatum delinquentem submittere foro Principis admittentis, dicendo: Legatum vinculis constringi posse, donec ipsius dominus satis caveat de satisfactione tam ob injuriam a legato, quam à se illatam *Lib. 3. cap. 9. §. 74* à quo nec abludit Frid. de Marfel. *de Legat. Lib. 2. Diff. 13.* dum existimat, hoc casu non remittendum eum esse Principi suo, à quo laudem præmiumque expectat, qui ve verisimiliter connivebit, qui & ipse culpæ reus, nec ultor erit qui autor. Attendat tamen probè offensus, num gratiam Principis aut populi externi pluris facere debeat, quam vindictam suppliciumque unius legati.

potius dissimulanda sunt ea, quæ non nisi cum dispendio salutis publicæ vindicari possunt, & plus hic tribuendum utilitati & saluti Reip. quam iræ cæteroquin justæ. Illo vero casu quando Legatus citra Principis sui jussu delinquit ita eruditi inter se discrepant, ut in tres diversas abeant sententias.

§. 3. Primæ opinionis affectu ex omni] cujuscunque formæ delicto privilegium securitatis & immunitatis abjudicant legatis, uti loquitur Christianus Thomas. in Jurispr. sua div. *Lib. 3. cap. 9. §. 53. l. c.* h. e. in quolibet delicto, absque ulla distinctione, pro judice legati competente Principem admittentem agnoscunt, quorum sententia suis non videtur carere rationibus, notissimum siquidem est, quod locus delicti forum faciat competens, delinquendo enim prorogatur jurisdictio Zang. de except. *P. 1. c. 2. n. 221.* nec eximit quenquam dignitas, omnem enim honorem reatus excludit *Lf. ff. De Accusat.* majori potius pœna digni, qui honoribus & dignitatibus aucti, privilegiisque ac dignitatibus muniti, iisdem ad injuriam indignè abutuntur, *Marsel. de Legat lib. 2. Diff. 13. p. m. 357.* imo si Princeps in alterius territorio delinquens ibidem à supremo territorii Domino puniri potest, quod vult. *Myler. ab Ebo renb. De Princip. & Stat. Imper. p. 1. c. 20. n. 30.* quidni idem in Legatis obtineret (quamvis priorem opinionem non parum temperet Stryk. in *U. M. ff. Tit. de judic. §. 22.* ubi rejicit, quod vulgo dicitur, Principem extraterritorium haberi pro privato) jungatur finis pœnæ, qui est terror aliorum *l. 1. C. ad Leg. Jul. Repetund.* & ut ulterius nocendi facultas eripiatur, & à sceleribus cavendi documentum præbeatur, Zouch. *p. m. 12.* Qui
secun-

secundæ patrocinantur sententiæ, legatum in nullo delicto subjiciunt foro loci ordinario, sed absolute in omnibus delictis legatum eximunt ab admittentis Principis jurisdictione. Horum vero ratio principaliter in eo consistit, quod legati simulacra sint eorum, qui Dei vices in his terris gerunt, accedit, quod si legatos ob delictum violandi licentia esset, cuilibet noxæ facilis daretur causa sc. culpa legati, hincque melius sit adversus legatum neminem audiri, cujus munus ita necessarium est, ut pax & commercia sine eo stabiliri & conservari nequeant. Sed cum delicta, quæ legatus molitur, aliquando talia sint, quæ statum Reip. turbant & in perniciem sæpe Principis vergunt, quo casu legatus pejor est hoste externo, non videtur talis eximendus à territorii jurisdictione, ne Principi territorii naturalis defensio adimatur & hinc neutra mihi placet sententia, non prior, quia in excessu, non posterior, quia in defectu peccat, cujus refutationem capiti ultimo reservabimus.

§. 4. Tertia denique quæ media inter duas extremas securè incedit, & neq; in quovis delicto, neque in nullo Principem admittentem pro judice legati competente agnoscit, nobis quoque arridet; non in quovis, ne legatum detrudamus ad scabellum vulgare peregrinorum; neque in nullo tamen, ne cuivis flagitio aperiat fenestra, vid Jacobum Thomam *in dissertat. Legati inviolabilis* §. 128. seqq. eumque secutum Christian. Thomassium in *Jurisspr. div. lib. 3. cap. 9. §. 56.* conf. Justin. Presbeut. *de jur. legation. stat. Imp. §. 79.* ubi eleganter tradit, Legatis quidem de jure Gent summam esse securitatem, sed non ut illa abutantur in perniciem Principum

cipum ac Rerumpublicarum. Et hæc est illa magni Grotii sententia, qui regulariter legatum à Principis admittentis jurisdictione eximit hisce verbis: *Quare omnino ita censeo, placuisse Gentibus, ut communis mos qd̃ quemvis in alieno territorio existentem ejus loci territorio subjicit, exceptionem pateretur in Legatis, ut, qui sicuti fictione quadam habentur pro personis mittentium, ita etiam fictione simili constituerentur quasi extra territorium.* Grotius itaque à communi jure scil. quemlibet fortiri forum in loco delicti, eximit legatos, & hanc exemptionem pro fundamento in hac quæstione, qua quæritur de foro legatorum in delictis competente, ponit.

§ 5. Ne tamen hæc sententia in alterum extremum incidat, excipit Grotius necessitatis casum cum violentia publica conjunctum, dicendo: *Sed quod supra diximus aliquoties, humana jura omnia ita comparata esse, ut non obligent in summa necessitate, id de hoc quoque præcepto Sanctimonie legatorum obtinebit, quatenus nimirum malum imminens publicum, sit præcavendum.* Quare ut obviameatur imminenti periculo, si alia nulla est ratio idonea, & retineri & interrogari legatus posset, imo si vim armatam inferre tenet, plane occidi, sed non per modum pœne sed naturalis defensionis. Non solum autem crimen quod publice & coadunatis hominibus, sed etiam quod clanculum in Remp. & Principem machinatur, e. g. clandestina conjuratio & collusio cum hostibus, excipiendum puto, & quamquam Grotius hoc casu mittendum legatum censeat ad eum, qui misit, cum postulato, ut eum puniat aut dedat, eo ipso tamen eum in totum non eximit à foro Principis admittentis; sed potius in tantum, in quantum
necef.

necessaria inquisitio, eamque re patefacta, insecuta
 incarceration aut detentio ad præcavendum majus ma-
 lum requiritur, legatum foro loci ordinario subjicit.
 Nemo enim se remitti ad pœnam lubens patitur, sed
 invitusest remittendus, ad quod utique captura & de-
 tentione opus est, ergo Grotius qui vult invitam illam,
 remissionem ceu consequens, necessario etiam velle præ-
 sumitur capturam ceu antecedens, antequam enim ita
 invitus remitti possit, necesse est ut prius comprehenda-
 tur ac detineatur, quomodo autem captura hæc insti-
 tuenda, docet Frid. de Marselaer *de Legat. lib. 2. Diss. 13.*
si quæ sub legationis sanctimonia perfidia concitetur, vel si
clandestina conjuratio aut rebellio foveatur, Legatus una-
cum familia domo claudæ, custodia detineri, milite & ex-
cubiis cingi, item literæ intercipi possunt, eaque universæ
sine scelere adhiberi, quorum adminiculo & malum differ-
tur, & facinus detegitur, & periculum depellitur, quo facto
demum remittendus securiore stipatus custodia, ut
atrocitas injuriæ & acerbitas justî doloris æstimari pos-
sit. Idem *cit. loc.*

§. 6. Hæ exceptiones autem firmanr regulam
 in casibus non exceptis, adeoque sequitur in reliquis
 omnibus delictis tam publicis, in ipsum Principem,
 unde tamen nullum ex mora in Remp. imminet pericu-
 lum, quam privatis in subditos commissis, nullam
 Principi territorii in Legatos competere jurisdictio-
 nem, sed *si levia sint*, ut contemni posse videantur,
 amores fortè legatorum, de quibus quidem semper
 sermones sunt, nulla autem quæstio juxta Justin. Pres-
 beut. *de jur. Legat. stat. Imp. §. 96.* dissimulanda erunt,
 aut si legatus apud Principem admittentem liberius for-

san locutus fuerit, prætereundum erit ad exemplum Im-
 peratoris in *L. unic. C. si quis Imperat. maledixerit*, qui
 subditum modestiæ nescium & pudoris ignarum poenæ
 subjugari noluit: nam si ex levitate processerit contem-
 nendum, si ex inlantia, miseratione dignum, si ab in-
 iuria, remittendum, vid. Zoucheum *de legat. delinq. jud.*
cap. 1. pag. m. 13; si graviora, homicidia, adulteria &c.
 è finibus jubendus excedere, & à Principe mittente sa-
 tisfactio erit urgenda. In satisfactione autem hac ur-
 genda prudentis Principis erit probè attendere, an gra-
 tiam ejus, cujus legatio est, pluris facere debeat, quam
 satisfactionem, an vero minoris. Illo casu Principi à
 quo omnis res indicanda, petendumque ut in ultionem
 rei atrocis severus vindex insurgat: Hæc tamen gravis
 expositulatio solenni ritu ad eum mittenda erit, ut hinc
 magnitudo delicti, atrocitas injuriæ, & acerbitas do-
 loris æstimari possit. Hoc vero casu, si, ut loquitur
 Paschalius, ejus cujus est legatio, maximè inter sit ju-
 gi veneratione benevolentiam nostram demereri seque
 modestia nobis & innocentia probare, absque ullo re-
 spectu finibus jubendus excedere ac Dominus de satisfa-
 ctione compellendus; c. 75 Et hæc media sententia præ-
 ter Strauchium, Hahnium, Rachelium, Collegium Ar-
 gentoratense, Furstnerium a Joh. Georg. Kulpisio in
 Collegio suo Grotiano allegatos, adhuc propugnatores
 habet, Car. Paschal. *de legat. cap. 74.* Alberic. Gent.
de Legation. Lib. 2. cap. 21. Bertach. *de Legat. n. 171.* Ziegl.
de Jur. Maj. lib. 1. cap. 32. §. 16. 17. Frid. de Marselaer *de*
Legat. lib. 2. Diss. 13. Zoucheum *de legat. del. jud. cap. 2.*
 Justin. Presbeut. *de jur. Legation. Stat. Imp. §. 95. 96. 97.*
 Wicquefort *l' Ambassadeur & ses fonctions Lib. 1. Sect. 27.*

pag. 389. 390. Joh. Chockier *de Legat. cap. 42.* Joh. Adam. Osiander *ad Hug. Grot. Lib. 2. cap. 18.* Eckolt *ad ff. de Legation.* Ulric. Huber' *de Jure Civitat. Lib. 3. Sect. 4. cap. 2. §. 21. seqq.*

§. 7. Postquam sic vidimus in quibus delictis legatus eximitur à jurisdictione Territorii, & in quibus ibi sortiatur forum, jam inquirendum erit, quousque territorii dominus in dictis casibus exceptis suam in illum jurisdictionem potestatem extendere possit? Hoc etiam Grotius *lib. 2. cap. 18.* eleganter tradit, scilicet non ad summationem poenae, multo minus respiciet ad locum, tempus & modum sumendae poenae, sed ad praecautioem mali tantum, quod illustris Dn. Kulpis in Collegio Grotiano ita interpretatur, quatenus periculum ex mora fiat, nec alia ulla ratio praecavendi idonea superfit. Tum enim arresto detineri & custodiam dari poterit legatus, imò si armata manu se opponere ausus fuerit, etiam cum periculo internecionis, si aliter fieri non possit, vinculis includi, aut vi comprimi poterit, secundum illud Demophonis apud Euripidem, qui Fecialem ab Eurystheo missum, & vi abripere supplices conantem, vi prohibuit, cumque ille diceret. *Tunc Fecialem cadere buc m. ssu audeas?* Respondit, *ni fecialis dexteram a vi temperat.* Cessante vero omni morae periculo, quod fit quando Princeps admittens per honestam custodiam vel arrestum de securitate legati sibi prospexit, cessare etiam puto ipsius in illum jurisdictionem, quod clarius adhuc demonstrat Cæsarinus Furstenerius *de Jur. Supr. & legation. Principum Germania, cap. 6.* Itaque quod summum licet in Legatos, hoc est, ut in honestam dentur custodiam, quæ securitati eorum ac di-

gnitati consulat, atque in Rep. malarum artium semina
 spargendi facultatem adimat. Ratio hujus est, quod
 hæc jurisdictio Principis admittentis solummodo sit sub-
 sidiaria, i. e. eo tantum casu permessa, quando ob mo-
 ræ periculum copia non datur satisfactionem ob deli-
 ctum legati à domino postulandi; extra hunc vero ca-
 sum quando nullum amplius imminet moræ periculum,
 subsidiaria jurisdictio non habet locum, sed ad ordina-
 rium judicem, suum nempe Principem, recurrendum,
 a quo territorii dominus satisfactionem urgere potest, &
 in casum denegationis apud se explorare, an magis è
 re Reip. sit, reculatam justæ ultionis vindictam bello
 persequi, an potius per dissimulationem illius oblivisci.
 Hæc sententia non solummodo nititur autoritate pluri-
 morum ac probatissimorum Jëtorum & Politicorum,
 teste authore Anonymo *de legatione Lavardini p. 11. Com-
 muniior Politicorum sententia est, in legatos etiam periculo-
 sa molientes animadverti regulariter non posse, alioquin
 si legatis nulla impunitas quam innoxiiis, quid plus illi ha-
 berent quam reliquum vulgus mortalium; sed & magis ve-
 ritati consentanea.* Consulitur enim hoc modo securi-
 tati legatorum cujus Gentium tantoperè interest; Do-
 mino mittenti, cujus jurisdictio in legatum inviolata
 manet; Domino admittenti, cui etiam in casum necessi-
 tatis & instantis ex mora periculi tubministrata est præ-
 cavendi majus malum via; Et denique etiam utilitati
 pœnarum, quæ si non a Principe admittente, ad mi-
 nimum à mittente legatorum delictis conformes impo-
 nuntur. Atqui sic resoluta est illa secundum Paschal.
de Legat. cap. 74. in pr. nodosa & anxiosa nec satis expedita
 quæstio de Legatorum inviolabilitate in delictis.

§. 8. Restaret nunc ut hætenus dicta uno alte-
 rove

rove exemplo illustrarentur, sed sufficiat unicum, pro
 instituti ratione adduxisse, scilicet exemplum Episcopi
 Rosensis de quo Justin. Presbeut. §. 104. scribit. Nun-
 quam hanc quæstionem acriori animorum contentione
 agitatam esse, quam anno 1571. Londini in causa hujus
 Episcopi nomine Johannis Lesley, qui pro Maria Stu-
 arda apud Elisabetham legatus, conspirationis omnium
 atrocissimæ in personam Reginae & regnum non con-
 ticius modo erat, sed & particeps, actorque scenæ præci-
 puus, qui detecta conjuratione deprehensus dato custo-
 de, & interrogatus de crimine, fori exceptione se de-
 fendere tentavit. Cujus occasione Regina inter alias
 quatuor quæstiones, quas vid. apud d. aut. *cit. loc.*,
 hanc quoque celeberrimis in regno Jctis resolvendam
 proposuit. An legatus scil., qui in Principem, apud
 quem agit, conspirat cum subditis ejus, frui possit
 privilegiis sui characteris? Super qua quæstione hoc
 responsum tulit: Esse Juris Gentium non minus quam
 Juris Civilis, ut talis minister qui rebellionem concita-
 verit in regno, & vitæ Principis insidiatus fuerit legati
 privilegiis & immunitatibus ipso facto excidat. Quam-
 vis Regina nihil aliud in ipsum statuerit, quam ut post
 biennalem in arce Londinensi, anglicè Taur, carcerem,
 regno eum exire jusserit. Quæ omnia fusius videri pos-
 sunt apud Thuanum, conf. etiam Wicquesort *l' Amba-
 sadeurs & ses fonctions lib. 1. Sect. 27. pag. 388. & 391.* qui
 plura noscere gestit, adeat Dn. Wicquesort qui passim
 per totum opus suum varia exempla huc spectantia
 congeffit, in specie *lib. 1. Sect. 27.* & Richard. Zoucheum
de Legat: delinq. jud. cap. 5. per tot.

§. 9, Quæritur hic (1.) An Principes per quo-
 rum

rum fortè territoria transeunt legati, aut quos ex itinere salutant, legationis jure teneantur, i. e. an privilegia jure Gent. legatis tributa ipsis quoque impertire debeant? Quod negat Grotius *de J. B. & P. cap. 18 §. 5. Non pertinet*, inquit, *hæc lex de non violandis legatis ad eos, per quorum fines, non accepta venia transeunt legati, sed eundem duntaxat obligat ad quem missa est legatio*, unde tales legatos planè pro privatis sine læsione juris Gent. haberi posse statuit Presbeut. §. 50. ubi id declarat exemplo Ambasciatoris Regis Galliæ, nomine *Bardii* ad Helvetios destinati, qui Monasterii in transitu ad tractatus pacis ibidem habitos, eodem jure iisdemque privilegiis cum Gallicis legatis admitti ambiebat, sed responsum ipsi fuit, literas ipsius credentiales, non nisi ad Helvetios esse directas. Sed quamvis id concesserim, non iisdem prærogativis gaudere, nec honoribus iisdem tales legatos excipiendos esse, inviolabiles tamen etiam apud illos, per quorum territoria transeunt, aut quos ex itinere salutant, esse videntur, cum non minus impediat commerciorum libertatem, qui per territorium suum euntes violat legatos, quam is ad quem missi Henning. ad Grot. *Lib. 1. cap. 19. §. 5.* imprimis si non in damnum & injuriam domini territorii legatio suscepta sit Ziegl. ad Grot. *d. l.* verum sicuti id concedo delegatis pacificè territorium alienum transeuntibus, quod temerè violari non debeant, ita id dubium manet, an indelictis exceptione fori gaudeant, si enim legatus ab eo demum tempore, quo admittitur ab eo ad quem missus, quasi ex tacita quadam pactione teste Grot. *L. 2. §. 5.* ab omni vi immunis fit, id privilegium certè a Principe, per cujus territorium transit legatus, postulare

lare neqvit. Securius ad minimum erit transitus veniam petere scil. hoc effectu, ut eo securius transire liceat, non etiam ut dignitatis & characteris habeatur ratio, nisi hoc fiat ex urbanitate, Presbeut. §. 50. Quod si enim pactum de libero transitu impetratum contra fidem datam violatum sit tunc ex alio juris Gent. capite omnibus communi, pacti scil. violatione se læsum rectè queritur Legatus.

§. 10. Quæritur hic. (2.) Numne Princeps legatos ad hostes suos missos, & jam territorium suum ingressos, animo iter suum ad destinatum locum, hostes scil. ulterius prosequendi, retinere imo plane in vincula conjicere possit? Quod affirmandum utique existimo, non enim ita in terminis amicæ legationis manent, sed ipso tacto se hostes profitentur, qui hostibus se jungunt. Henning. ad Grot. lib. 2. c. 18. §. 5. quod la Grotio d. §. 5. ampliatur, ut legati ad hostes euntes non solum vinciri, sed & interfici possint, idque variis tam in dict. textu quam in notis ad illum, adductis probat exemplis, inter quæ plurima tamen eò respiciunt, quod tales legati saltem comprehensi, aliò perducti, vel intercepti sint. Unum ex his ceu ævi recentioris notam meretur, quod nimirum accidit Gallorum legatis *Antonio Rincono & Casari Fragofo*, Pado flumine per agrum Mediolanensem, occultum iter Venetias & inde Constantinopolin, ad hostes Domus Austriacæ molientibus, & in dicto flumine interfectis, vid. Dn. Wicquef. L. 1. Sect. 29. p. m. 433, de quo Justin. Presbeut. ita judicat: Frustra Galliarum Rex Franciscus I. Carolum V. Imp. violati juris Gent. inde accusat, sed potius Carolus rectè respondit: quod per suum Imperium non denunciato adventu clam iter fecit

fecissent, neque cum legatorum comitatu, sed exploratorum more; se de cæde perpetrata non debere rationem reddere, neque à se postulari posse, ut qui studio occultare se & subfurari quasi à conspectu publico velent, ipse eos pro Ministris publicis agnoscat. Deinde tamen subjicit: quamvis mallet retentos potius, quam occisos, nisi id etiam excuset Carolum, quod hostilis consilii in se convicti, pro hostibus etiam haberi potuerint, sed hac formula cum ipsis actum non invenio, inquit dict. aut., i. e. Carolus nunquam se ex hoc capite excusavit, quasi illos ut hostes jussisset interfici, sed potius constanter negavit, cædem suo jussu perpetrata, vel de autore cædis sibi constare, quamvis alia quoque multa sint, quæ hisce legatis objecta fuerint; Quod si legari ad hostes eant, ut eos ad concordiam & pacem disponant, violari non debent. Ziegl. ad Grot. d. 1.

§. II. Hactenus vidimus propriam legatorum personam à jurisdictione territorii in delictis regulariter eximi jam quoque inquirendum erit in eorum familiam & domesticos, an illi quoque eadem fori immunitate gaudeant? Grotius de J. B. & P. cap. 18. §. 8. respondet *Comites quoque & vasa legatorum, sui generis sanctimoniam habent, sed accessorie & quatenus Legato videtur. Itaque si quid gravius deliquerint, postulari a Legato poterit, ut eos dedat, quod si tamen nolit, vi abstrahendi non sunt.* Ex quibus satis apparet Grotium affirmativam hujus quæstionis tenere, sed notanter tamen adjecit hæc verba: *accessorie, ac sui generis*, ut demonstraret, hoc forum privilegiatum quidem ipsis competere, sed non eodem modo, eodemque necessitatis gradu, ac competit ipsis Legatis:

Legatis: gaudent enim comites & domestici hoc privilegio per modum accessionis saltem ex persona domini, non vero principaliter ex sua persona, quæ accessorie duntaxat sancta est, hinc etiam domesticus legationis legato facilius foro loci ordinario subjicitur, sed tamen ex voluntate ipsius legati, quatenus legato videtur, ut Grotius loquitur, i. e. quatenus in forum loci ordinarium consentit. Solent enim Legati sæpe ultro domesticos foro loci ordinario puniendos offerre, ad conciliandum sibi tam Principis, penes quem agunt, quam populi amorem. Quod si vero hoc nolint, vi abstrahendi non sunt. Huc spectat edictum illud Monasterii ab omnibus legatis, ad hosce tractatus anno 1648. ibi habitos, missis, ordinatum ac constitutum, per quod ultro domesticos suos ordinariæ Magistratus Monasteriensis jurisdictioni subjecerunt, vid. Dn. Wicquefort *lib. 1. Sect. 28. pag. 423*, quod opus non fuisset, si jam tum Jure Gent. Legatorum domestici forum loci ordinarium agnoscere obligati fuissent. Pro hac sententia facere videntur Zoucheus *cap. ult.* Joh. Presbeut *d. tr. §. 108.* Wicquefort *Sect. 28.* Ulric. Huber. *de jure civitat. lib. 3. Sect. 4. cap. 2. §. 30.* Ziegl. *de jur. Majest. lib. 1. cap. 32. §. ult.* Frid. de Marlelaer *de Legat. Diff. II.* Hactenus tamen dicta cum eadem exceptione, quam supra in propria legatorum persona dedimus, intelligenda sunt, talisque formanda regula est. In quibuscunque delictis & casibus ipse legatus jurisdictioni Principis admittentis subjicitur, in illis quoque ejus domestici illud forum declinare non valent, majorem enim sibi quam dominus ipse, securitatem promittere nequeunt.

§. 12. Ex præcedentibus altera resultat quæstio,

F

an

an ergo in casum voluntatis, quando scil. Legatus in delictis domesticorum non vult agnoscere forum loci ordinarium, ipse in eos exercere jurisdictionem queat? Sunt qui hoc simpliciter affirmant, ob duplicem rationem, primo, quod Legatus Principem referat, deinde quod domestici legationis à foro loci ordinario exempti sint. Quod prius attinet non in omnibus legatum Principem referre, nec omnia Majestatis jura ei communicata esse, sed ea duntaxat, quæ directæ sunt ad Principem extraneum, recte monet Ziegl. *de jnr. Majest. lib. 1. cap. 32. §. ult.* quod posterius, non licet firmiter inferre ab exemptione domesticorum à foro ordinario, ad legati in eos competentem jurisdictionem, non enim statim sequitur, exempti sunt à foro ordinario, ergo statim legatus ipse jurisdictionem in illos habet datur enim & tertium, quo domum ad Principem à quo remitti, ibique condignas delicto pœnas luere possunt. Tota hæc quæstio pendet non ex jure Gentium uti vult *Myl. de Princ. & Stat. Imp. l. 19. II.* sed concessione non tam ejus, ad quem mittitur, quod defendit Grot. *L. 2. c. 18. §. 5. n. 2.* quam illius qui misit Ziegl. *ad Grot. d. l.* hoc enim in primis attendendum, quantum potestatis dominus mittens legato suo concesserit, posse enim eum in comites & domesticos legato concedere plenariam jurisdictionem, extra omnem est controversiam, quod etiam in dubio factum esse præsumitur, præprimis legatis in longinquas remotasque oras missis, ubi ob distantiam loci, non semper consultum est prius domini consensum in puniendis domesticis requirere. Quod si ergo hæc jurisdictio in domesticos Legatis expressè concessa sit, vel etiam in dubio, si existiment, se de eo

eo coram domino benè responsuros esse, nullum est dubium, quin libere in domesticos jurisdictionem criminalem exercere queant, nec rectè à domino territorii in illa turbari, utpote de cuius non agitur præjudicio, quia is non potest prætendere invito legato, sicuti §. præcedenti ostendimus, aliquam in illos jurisdictionem: Modo tamen fiat in propriis legati ædibus, etiam in partibus platæam respicientibus. Hujus rei notabile exemplum adducit Justin. Presbeut. *de jur. Legation. Stat. Imp.* §. 110. quod huc transcribere non abs re fore arbitror. Erat scil. in Comitibus Ratisbonensibus legatus quidam Gallicus Comes Cressius, qui unum è famulitio natione Germanum, ob adamantem magni pretii annulo inclusum, & forte per in curiam in loco inconiveto depositum, mirum in modum cum tanta severitate cruciari jussit, ut vel Barbari iram satiare potuisset: Atque communiter creditum fuit, hominem ad mortem usque torquendum fuisse, ni reperto interea annulo, solvi eum tortura jussisset. Quanquam vero ob facti indignitatem tota civitas fremeret, nemo tamen ipsi propterea ausus est tacere negotium, quasi alienam jurisdictionem usurpasset: Neque aliæ querelæ per urbem auditæ sunt, quam omnium bonorum hominis calamitatem miserantium. De cætero nemo intercessit, aut ad se pertinere existimavit, quod legatus Gallicus domi in suos statueret. *Hac ille*, ubi postea subjicit, magis dignitati suæ consulisse, si Magistratui quæstionem commisisset, dato iræ spatio, donec de re omni constitisset. In Comitibus Imperii, hereditarius Mareschallus Comes de Pappenheim nomine Archi-Mareschalli in Legatos eorumque familiam jurisdictionem exercet, qua de re

cum aliquando lites orirentur, certâ transactionis lege, cujus formulam exhibet Kulpis *de Legat. Stat. Imper. c. 21. 4.* res est composita.

§. 13. Vidimus hactenus personas legatorum, eorumque domesticos foro privilegiato esse munitos; jam ordinis ratio postulat, ut etiam de ædibus legatorum videamus, quatenus scilicet illæ jure Gent. sunt privilegiate, & an extranei, per quos intelligo omnes, qui non sunt ex numero domesticorum & comitatu legati, ad ædes legatorum confugientes, jure asyli ibi ab ordinaria, judicis persecutione tuti sint? Notanter in quæstione feci mentionem *extraneorum*, nam quod legatus ipse cum omnibus domesticis in ædibus suis maxima debeat frui libertate extra omnem dubietatis aleam positum est, cui ædes juxta Justin. Presbeutam §. 110. pro arce sunt libertatis: Sicut enim ipse personam sui Principis repræsentat, ita ædes instar Reip. ipsi sunt, ubi inter suos regnat illud compendium seu idolum Majestatis. Quæstio ergo saltem remanet circa extraneos, quatenus illi hoc jure asyli in legatorum ædibus gaudeant? Respondet ad hanc quæstionem Grotius *cap. 18. §. 8.* id ex concessione ejus pendere, apud quem agit, nec juris Gent. illud esse, quod ulterius explicat Justin Presbeut. §. 111. si de jure respondendum, crediderim ego, jus Gent. hac de re nihil cavisse. Neque enim ullo modo ad legati securitatem pertinet, si vel nullum publica delicta in ædibus ejus perfugium inveniant, cum quo etiam facit Wicquefort; *ib. 1. Sect. 28. p. 414.* *La maison de l'Ambassadeur ne peut donner seureté qu'à luy & à ses domestiques, & ne peut servir d'azyle aux étrangers, que du consentement du Souverain du lieu, que peut étendre*

ou restreindre ce privilege, comme il veut, parce qu'il ne fait pas partie du Droit de Gens. Quod si autem Princeps ad quem legatus missus, hoc expresse ei concesserit, vel etiam præscriptione immemoriali acquisitum sit, tunc non est dubitandum, legatum hoc iustissime postulare, quod in multis Europæ aulis factum fuisse historia superioris seculi testatur. An etiam Romæ? ubi Imperator cum Rege Hispaniæ & Galliæ prætendunt hoc jus asyli legatis suis ibidem commorantibus competere, de eo inter Legatum Regis Galliæ Marchionem Lavardinum & Papam Innocentium XI, cum tanta animorum contentione disceptatum fuit, ut Pontifex dictum Legatum fulmine Vaticano percutere non dubitaverit, unâ cum Ecclesia Sancti Ludovici, Gallorum nationi in Roma sacra, in quam Lavardinus ipso Natalitii festo, ad audiendam solennem illam Missam hac nocte apud Pontificios celebrari solitam, se contulerat, quam ob rem per duos menses, & quod excurrit, omnis divinus cultus ibi cessavit ad abluendam illam prophanationem, qua dictam ecclesiam à persona jam excommunicata commaculatam fuisse crediderunt, resque cum tanta animositate ab utraque parte agitata fuit, ut legatus Galliæ se atque ædes suas aliquot millibus militum stipare atque munire coactus fuerit, qui tandem magnâ quidem cum pompa, sed valde offensus Româ abiit, & Florentias concessit, quod in manuscripto quodam, de vitis Pontificum Romanorum, Romæ mihi communicato, ita descriptum invenio: *Intanto non potendo l' Ambasciadore conseguir il suo intento, riceve ordine espresso dal suo Re d' abbandonar questa Corte, come lo fece ancora, con una comparsa in pubblico veramente lagrimevole*

e degna di compassione, perche preceduto egli una mattina da
80 Galeffi con duo Gentilbuomini, per uua venne in Carozza
ancor egli in compagnia del Cardinale d' Etré, e due altri
personaggi, e seguito dal suo bagaglio, e da tanti buomini a ca-
vallo, pareva, che tutti piangessero, e sen' andassero mestissimi
e consigli convenne di lasciar Roma senza veruna sodisfazio-
ne. Quomodo vero totū hocce negotium tandem com-
positū fuerit, fusiūsperspici poterit ex authorib9 à Pfef-
fing. in not. ad Vit. Inst. juris publ. lib. 3. tit. 17. §. 77.
not. hanc in rem allegatis, ad quos brevitatis causa B. [L.
remitto. Quanquam vero in multis Europæ aulis vi-
geat hoc jus, Holmiæ tamen videmus a Rege Sveciæ ex-
pressè abolitum, qui legatorum ædibus omne jus asyli,
exteris contra illum retorsionis jure utentibus, dene-
gavit, vid. Justin. Presbeut. §. iii. quod tamen facere
non potuisset, si privilegium Juris Gentium fuisset, quod
sicuti à pluribus ad minimum moratioribus gentibus
constituitur, ita quoque demum abrogatur, cum idem
juris sit in jure constituendo, quam abrogando.
Quamvis itaque hoc jus asyli, iis in locis ubi semel vi-
get, legatorum ædibus non denegandum, moderatè
tamen eo uti debent, ne, uti loquitur Justin, Presbeut.
d. §. speluncæ latronum & cubilia per id fiant ædes le-
gati, iique tantummodo ibidem excipiendi sunt, qui
occasione non quæsitæ, per iram forte vel ebrietatem
patrata cædis rei fiunt, quive magis infortunio miseri,
quam sceleribus contaminati, adversus judicium seve-
ritatem tuga sibi consulunt, asylorumque fidem invo-
cant. Quod si tamen etiam atrociorum criminum reos
ædibus suis excipiat, eosque defendat legatus, Magi-
stratus loci non statim ædibus ejus vim inferat, sed poti-
us

us eas militibus & custodibus cingat, omniaque effugia extra ædes legati occupet ac stipet, ne reus inde sese clam subducere ulla ratione queat, quo facto reum sibi palam ac solenniter dedi postulet, quod si legatus facere detrectet, non de violato jure Gentium queri debet, si vi ex ædibus suis inquisitus abstrahatur. Carol Paschal *de Legat. cap. 76. in fin.* Omnia enim alyla debent esse constituta in solatium miserorum per iram, ebrietatem vel casum in homicidium vel simile, infortunium prolapsorum, non vero ut voluntarios & proæreticos latrones ac proditores protegat atque defendat, quo modo legimus in Sacro Codice populo Judaico asyla constituta. *Exod. 21, v. 14. Num. 35.* Hinc privilegium illud Romano Catholicorum, quoscunque facinorosos, atrociumque criminum reos in, templa & Monasteria sua recipiendi, perque id à jurisdictione seculari liberandi, vid. *cap. 6 X. de immun. Eccle/*, nimium quantum manifesto DEI verbo repugnat, cum sic ex ædibus & sacellis Altissimi apertas latronum & sicariorum speluncas faciant.

§. 14. Hac occasione ubi dictum, quod delinquentes aliquando ædes Legati à jurisdictione ordinaria eximant, binis quoque agendum erit de privilegio religionis in legatorum ædibus libere exercendæ, quam illa forsan in loco ubi residet legatus, autoritate publica damnata sit. Hoc privilegium quin ex jure Gent. descendat nullum est dubium, hinc etiam videmus legatos Principum Protestantium mediis in terris Pontificiorum, & vice versa, libere ac sine ulla contradictione hoc jus hætenus exercuisse vid. Dn. Wicquetort. *lib. 1. Sect. 28. pag. 416. seqq.* Ratio diversitatis, quare hoc privile-

vilegium Juris Gent. sit, & non prius alyli scil. hæc est,
 quod absque religionis exercitio legatus commode
 munus suum obire nequeat, bene vero absque jure alyli,
 jam autem omnia illa, sine quibus officium legationis
 commodè exerceri nequit, ipso Jure Gent. concessa
 videntur. Quæritur hic, nonne legatus religionem
 suam ita publicè in ædibus suis exercere valeat, ut ædes
 pateant non solum domesticis suis, sed & quibuscunque
 aliis ejusdem religionis affeclis tam extraneis, quam
 loci subditis? Et respondetur affirmando, cujus rei
 exemplum vide apud Wicquefort *d. Sect. pag. 416*. Hoc
 enim ex voluntate legati dependet, cuinam ædes suas
 aperire, & cuinam claudere velit, quanquam etiam
 territorii dominus subditis æque ac extraneis inhibere
 valeat ne ædes legati introire audeant, de quo Dn Wic-
 quefort *pag. 417*. ita loquitur: *Mais c'est un privilege en
 effet, qui ne se doit étendre au de la de la personne de l'Am-
 bassadeur & ses domestiques, car quoiqu'on ne le puisse pas
 empêcher d'admettre tous les étrangers qui se présentent à
 sa porte, le Souverain peut pourtant défendre à ses sujets
 & à tous les étrangers, qui sont tenus de respecter les loix
 de son Etat, d'aller chez les Ambassadeurs. & d'avoir
 aucune communication avec eux tant pour le fait de la re-
 ligion qu'autrement, conf. Justin. Presbeus. d. tr. §. 123.*
 Cujus rei exemplum observavi, cum Parisiis degerem
 in Belgii Fœderati Ablegato Extraordinario Dn. de
 Heemskerck nec non Regis Borussiae Dn. de Spanheim,
 qui in ædibus suis religionem suorum Principalium Re-
 formatam scil. publicè exerceri curabant. Hoc noviter
 illi conversi *les Nouveaux Convertis*, olim Hugvenotti
 dicti, animadvertentes eò se in magna copia confere-
 bant

bant, ut religionis suæ exercitio, quod à Rege ipsis gravi sub pœna interdictum erat, ibi eo securius gauderent, sed Rex id comperiens, statim coram ædibus legati milites locari iussit, qui illos primo introitu vestibuloque harum ædium prohiberent, sub gravi comminatione, si denuo eò redire ausuri essent.

§. 15. Sic ergo domus Legati eximit delinquentes ob ordinariâ loci Idictione, de curru videamus, si delinquentes currui impositos esse suspicio sit, an eximi possint currui & reperti ad supplicium rapi, quod negandum, potius quod ædibus, idem currui concessum videtur privilegium asyli. Justin Presb §. 112.

§. 16. Ultimo loco de jure talionis quoque paululum videndum erit, an illud scil. in legatos quoque exerceri queat. Hoc communiter quidem affirmant, inter quos est Carol. Paschal. *de legat cap. 28.* Frid. de Marselaer *de legat. tit. 2. Diff. 13.* ob æquissimum talionis æquilibrium, primo juris Naturalis principio superstructum, & secundum Rubricam, *Quod quisque juris in alterum statuerit, ut ipse eodem jure utatur.* Nos vero cum Domino Christ. Thomasio in Jurispr. divina distinguendum putamus, inter id, quod licet intuitu Principis lædentis, & inter id quod licet intuitu Legati: intuitu lædentis Principis eatenus licitum erit, jure talionis in Legatos uti, quatenus id primario redundat in Principem, licet secundario etiam persona legati aliquo modo lædatur, in exemplo, si obsidum loco retineantur legati ob injuriam forte suis legatis alibi illatam; intuitu vero legati jus talionis primario personam Legati afficere non debet, unde contra æquitatem ageret Princeps, si legatum innocentem trucidare vellet ideo, quod dominus legati, legatum ejus innocentem interfecisset, etsi enim ex eo ju-

50

ita bellandi causa foret contra Principem lædentem, non tamen id luere æquum erat legatum innocentem, inter quem & Principem admittentem tacitus contractus intervenisse censetur secundum Grotium *de J. B. & P. lib. 2. cap. 18. §. 7.* ubi dicit: Jus Gent. non tantum mittentis cavet dignitati, sed & ejus qui mittitur securitati, quare cum hoc quoque tacite contrahitur, adeoque quamvis Princeps mittens quantum in se, jus legationis fregerit, superest tamen adhuc obligatio aliqua inter legatum & Principem admittentem ex hoc quasi contractu oriunda, de mutuis legationum officiis, securitatem & amicitiam concernentibus, illæsis conservandis, quamvis non negaverim cum Presb. *d. tr. §. 88.* etiam, aliquando jus talionis, ob circumstantias forte pertinaciæ ingentis ab altero Principe admissæ, ad mortem legati per se innocentis extendi: Ponamus enim bellum inter duos populos subito exarsisse, ac legatos utrinque pro mutua eorum securitate detineri. Hic si compertum fuerit ab una parte suis legatis vim & necem destinato animo intentari, & in tempore denunciatum, ni sinant furere, legatis ab altera parte eandem sortem esse subeundam, si tamen sævus hostis, insuper habita juris Gentium sanctimonia & denunciatione, legatos vel cruciatibus torquere, vel plane interficere pergat nihil contra jus Gentium peccatum arbitror, si par pari referatur. Quamvis si lex magnanimitate judicandum foret, aliud forte dicendum esset.

CAP. III.

Diluens ac resolvens contraria.

§. I.

Legatos ergo Jure Gentium inviolabiles esse tantæ necessitatis est, ut admissa contraria opinione, omnis pax atque quies è cœtu mortalium eliminanda

§ 1

nanda foret, cum inter hostes non alia sit componendi diffidium via quam per legatos, hinc omnino concedendum, absque legatorum sanctimonia, nullas societates, nullasque Resp. salvas ac incolumes conservari posse, quod etiam non obscure innuit Eckolt *ad ff. de Legat.*, dicendo: Ratio securitatis legatorum, Gentium placitis corroborata, hæc est, quod alias belli societatem humanam dissolventis finis futurus esset nullus, nisi certis personis, nomine eorum, qui bella gerunt, licitum sit securè colloqui & de pactis deliberare; nec non Dn. Wicquèfort *lib. 1. Sect. 27. in pr. La nécessité des Ambassadeurs fait la seureté des Ambassadeurs du consentement universel de toute la Nation de la terre.* Qui plura de delegationis necessitate scire avet, adeat Zouchem *de legat. delinq. jud. cap. 1. pag. m. 10.* ubi notabilem locum hac de re citat ex autore libelli, qui inscribitur: *Qvæstio vetus & nova; & Carolum Paschal de legat. cap. 6. per tot.* Hinc statim sub initium hujus capitis, quo contrarias refellere opiniones animus est, ad qvæstionem supra *cap. 2. §. 1.* ventilatam, num hac inviolabilitate etiam in delictis gaudeant legati? progredior, examinaturus primo argumenta eorum, qui id negant, & hanc suam opinionem argumento à Principe, quem in alieno territorio delinquentem ibidem puniri posse existimant, firmare conantur, sed sic prius examinandum erit, num eadem sit necessitas non violandorum Principum in alieno territorio degentium, quæ est in non violandis legatis? adeoque argumentum exinde in contrarium desumptum firmo nitatur fundamento. Videbatur dicendum quod sic, cum missi non possint esse majus privilegium, quam ipsius domini mittentis, præsertim, cum legatus quicquid splendoris habet, a caractere illo repræsentatio mutuetur. Hoc tamen

non obstante verius existimo, longe fortius per jus Gentium de securitate caveri legatis, quam ipfismet Principibus, quia pluris Gentium interest, legatorum personas esse sanctas & inviolabiles, adeoque non esse eundem necessitatis gradum in non violandis Principibus in alieno territorio commorantibus, qui est in non violandis legatis. Hoc quidem ambabus, uti dicitur, largimur manibus, si legatus Principali suo ampliora prætere vellet *honorum ac dignitatum* privilegia, absurdum fore, quod tamen si faciat, quoad *securitatem ac immunitatem*, nihil ipsum a sana ratione alienum postulare, ob expressam diversitatis rationem, quæ intercedit inter Principem ac Legatum, hanc nempe, quod nullius plane necessitatis sit (an utilitatis vid. *Comminæum Lib. 3. Comment. Bœcleri Diss. de congressu & colloq. Principp. §. 25. seqq.*) Principem ipsum territorii sui fines excedere Reip. negotia apud hostes vel Exteros procuraturum, cum omnia per legatos expedire possit; absque legatis vero nullam pacem, nullas inducias nec foedera &c. iniri posse in aprico est, quare etiam majori semper cura ac sollicitudine Gentes de inviolabilitate legatorum, quam Principum alibi gentium sanciverunt, illamque in majori semper sanctitate ac reverentia habuerunt, quam hanc. Quod prolixius ostendit Zoucheus *d. tr. cap. 4. pag. m. 64.* ubi Albericum Gentil. argumentum à Principe ad legatum improbantem defendit, dicendo: quod jus Gent. magis prospiciat legationibus utpote frequentioribus, & maxime necessariis, quam Principum inter se congressibus, qui sunt plerumque voluntarii, & rarius usurpantur, quodve jure Gent. quo legati sancti, plus securitatis iis, quam ipsis regibus indultum sit, ubi præter alias differentiarum rationes, hanc adhuc addit, quod legatus ob delicta ad Prin-

Principem remissus, ab eo puniri vel dedipossit, Princeps vero ad suos dimissus, ordinarie a quo puniri vel dedi possit, neminem habeat. Hinc prono fluit aveo, Principem in alterius territorio delinquentem legato facilius jurisdictioni territorii subjici posse, adeoque non procedere argumentum a foro delinquentis Principis ad forum legati delinquentis, cum quoad dignitatem comparari quidem possint, non vero quoad securitatem, quam legatis longe majorem deberi ac Principibus, jam demonstratum est, quæ tamen in maximo versaretur discrimine, si statim ob quævis delicta legati in loco delicti conveniendi essent, uti eleganter Cæsarinus Furstnerius tradit *in tract. de jur. suprem. & legat. Princ. Germ. cap. 6.* Legatus neque ob delicta spoliari, neque ob crimina puniri potest, domino suo stat, caditque: Contrario semel admissio, parata erit leges prætextuum, ut vario juris colore violari possint legati. Posito itaque sed non concessio, Principem advenam ob delicta foro loci ordinario subjici, non tamen ab illo statim firmiter interitur ad legatum. Quamvis nunquam etiam persuaderi potuerim, ut crederem quod Gentes Principem in alterius aula vel territorio degentem, & quæ Principem admissum territorii foro regulariter submittere voluerint, in quo mecum consentientem habeo Illustr. Dn. Sam. Strykium *in Usu mod. ff. ad Tit. de judic. §. 22.* & Zouchæum *de legat. delinq. jud. cap. 4. pag. 60. & seqq.* falsa enim adversarii nituntur hypoth. si Principem advenam haberi pro privato & Majestatem amittere, cujus falsitas exinde apparet, quod actus voluntariæ jurisdictionis, imo & ipsam criminalem jurisdictionem in alieno territorio exercere possit, cujus adhuc recens & notabile exemplum habemus in Regina Christina Sveciæ, quæ in itinere in aula Regis Galliæ primari-

um suum Ministrum Marchionem Monaldeschium ob
justissimas ac prægnantes causas in conclavi sui pala-
ti, prævia causæ cognitione vita privari jussit, & quan-
quam Rex Franciæ initio id ægte tulerit, hoc tamen ma-
gis ab adverso aulæ animo protectum est, Cæsar. Fur-
stenerius *de sup. & legat. Princ. Germ. cap. 6*, Regina hoc
factum postea ob jurisdictionem sibi vi majestatis in suos
competentem satis justificante. Sed ne à scopo & thesi
nimis dilabi videar, mitto hoc argumentum & ad aliud
quod in contrarium afferri solet, me confero, quemlibet
sc. forum sortiri in loco delicti, nec hic jure Gentium
exceptum esse legatum, quod vult Grot. *v. c. 1. §. 4.* utpo-
te quod nullâ ratione probari possit, quamvis enim ex-
empla quædam Legatorum in locò delicti non
punitorum producantur, per exempla tamen non pro-
bari Jus Gentium, v. D. Coccej. in *Disput. de fund. in*
Territ. & plur. loc. concur. potest. Sed & hisce objectioni-
bus facile satisfieri potest ex superioribus, ubi inviolabili-
tatem, hanc exemptionem svadere demonstratum est,
ut inde, cum illa ex jure Gentium sit, etiam hanc ex-
inde promanare necessum sit, nec memini quemquam
hanc exemptionem Legatorum tantum per exempla de-
monstrasse, sed junctis satis prægnantibus rationibus:
frustra objicitur jus Gentium probari, usu continuo
Grot. *L. 1. c. 1. §. 14. n. 2.* hunc autem hic deficere, cum va-
ria extent in contrarium exempla Legatorum, in loco
delicti punitorum; nam posito talia produci posse,
incognitæ tamen omnes, quæ in factò occurrerunt,
sunt circumstantiæ, minima autem circumstantia va-
riat juris applicationem, accedit quod non exemplis nu-
dis, sed legibus judicandum sit.

§. 2. Objicitur quidem porro, Legatum forum
si quod jure Gentium habuit privilegiatum, amittere
delinquendo; nam qui in Legem committit, frustra Le-
gem

gem invocat *L. 37. De Minor.* unde argumentantur etiam Legatum, qui contra jus Gentium deliquit, frustra ex jure Gentium adversus delicta quaerere praesidium, sed renunciaſſe potius videri juri privilegiato ſibi competenti, ſequē ſubjiciſſe foro delicti: Sed reſpondetur procederent haec argumenta in illo. qui ex propria ſua perſonā praesidium aliquod ex jure, in quod delinquit, praetendit, Legatus verò juris Gentium privilegiis gaudet, non tam ex perſonā propria, quam ex qualitate repraeſentatiā, quā Dominum & Remp. ſuam refert, atque hinc ſi delinquendo renunciaret privilegiis, non ſuo, ſed pro alio introducto renunciaret favori.

§. 3. Ejusdem tere farinae eſt, quod objicitur ita fieri ut inviolabilitas Legatorum ſceleribus eorum patrocinetur, quod tamen Gentibus placuiſſe veriſimile non eſt Sed reſpondetur, negando conſequentiam, forū enim privilegiatum, quo gaudent Legati, non patrocinaſſe delictis, ſed id ſolummodo operatur, ne puniri in loco delicti queant, ſed propterea non ſunt illa plane impunita, cum ut in praecedenti capite dictum, remittantur regulariter Legati a Principe à quo puniendi; quod ſi nec à Principe à quo, nec ad quem, Legatum puniendum dixiſſem, tum demum argumentum allatum contra me faceret.

§. 4. Sed finem meditor, unicum adhuc quod in contrarium afferri ſolet, viſurus argumentum quod deſumitur ab utilitate poenarum, quia ſc. intereſt Reip. fontes ad ſupplicium rapi in loco delicti, in terrorem & exemplum aliorum, ne alii in ſimilia deinceps proruant delicta, ſed reſpond. utilitati, quæ ex poena eſt, longè præponderat ſecuritas Legatorum Grot. . 18. §. 4. ſeu majus commodum in Remp. redundare ex ſanctimoniā & inviolabilitate Legatorum, quam ex unus fortè legati poena in loco delicti in exemplum & terrorem

rem aliorum imposita, accedit, quod subditi delinquentes ex impunitate legatorum nullum sibi quærere possint præsidium & solatium, probè gnari, quod à Legatis jure Gentium privilegiatis, ad subditos, qui jure Civili magis reguntur, non valeat argumentum.

§. 5. Restat nunc ut illis quoque satisfaciam, qui in omni omnino delicto, Legatum eximunt à foro delicti, horum rationibus & quidem quod Legati simulacra sint eorum, qui Dei vices in his terris gerunt ex superioribus satisfit, sc. hoc argumento id effici ut puniri nequeant sed remittantur ad Principem à quo, qui Legati munus adimere, & ut privatos plectere potest, non etià adimi hoc ipsò Principi ad quem potestatem mala quæ fortè ulterius iminent, præcavendi, nec sanctimonia Legatis jure Gentium concessa eò extendenda, ut prohibitu illis grassari liceat, ne quod in favorem Rerum jure Gentium introductum, in odium earum detorqueatur, quod tamen fieret, si Legatos hostilia molientes, vel clandestinam seditionem ac prodicionem machinantes per ordinarium loci judicem nullò modò comprimere liceret, sic fenestra aperiretur omnibus flagitiis, sic naturalis defensio cuilibet permessa Principi contra Legatos, ipsos funditus opprimere gestientes adimeretur, sic illud remedium, quod ad pacem promovendam amicitiamque inter vicinos stabiliendam, ad inventum, assidui incitamentum fieret belli.

§. 6. Possent hæc latis extendi, sed ne propositos excedā terminos finem hinc impono, & Deo T.O.M. pro infinita sua clementia submississimas persolvo grates. Te vero B. L. rogatum velim ut si cubi erravi, id humanū esse scias; Et si qui ob angustiam temporis irreperint errores pro humanitate tua corrigas. Inter quos unicum in p. 10. in fin. noto, ubi loco verborum *ad cuius solius*, legendum: *Et ad regnorum, quorum interesse defendunt.*